

Årsredovisning 2021

Innehållsförteckning

Generaldirektören har ordet	3
1 Om Rättsmedicinalverket	5
1.1 Rättsmedicinalverkets organisation och ledningsgrupp	6
2 Om årsredovisningen	7
2.1 Statistik	7
2.2 Bedömning av resultat	8
2.3 Intäkter och kostnader per verksamhetsområde	8
2.4 Pandemins påverkan på verksamheten	9
3 Resultatredovisning	11
3.1 Rättsgenetik och rättskemi	11
3.2 Rättsmedicin	20
3.3 Rättsspsykiatri	37
3.4 Övrig återrapportering	51
3.5 Kostnader och intäkter per verksamhetsområde	55
4 Finansiell redovisning	58
4.1 Sammanställning över väsentliga uppgifter	58
4.2 Resultaträkning	59
4.3 Balansräkning	60
4.4 Anslagsredovisning	61
4.5 Tilläggsupplysningar	62
4.6 Noter	65
5 Tabell- och figurförteckningar	72
6 Årsredovisningens undertecknande	75

Generaldirektören har ordet

Rättsmedicinalverket är en expertmyndighet inom rättsväsendet. Vi är den medicinska länken i rättskedjan och ger svar på många av rättsväsendets svåra frågor. Under 2021 har myndigheten fortsatt att tillhandahålla bedömningar och analyser av god kvalitet och med korta handläggningstider.

Antalet rättskemiska ärenden från Kriminalvården avseende droganalys ökade. En orsak till förändringen bedöms vara fler intagna i Kriminalvården och färre pandemirestriktioner som ökat möjligheten att genomföra permissioner, vilket påverkar behovet av droganalys. Den ökning av ärenden om rättskemiska analyser från Polismyndigheten som kunde noteras under 2020, bland annat avseende rattfylleribrott, har däremot avstannat. Antalet rättskemiska ärenden relaterade till våldsbrott har dock ökat. Begäran om rättsgenetiska analyser har varit fortsatt lågt, framför allt som en följd av betydligt färre ärenden från Migrationsverket. Antalet begäran från Migrationsverket om medicinska åldersbedömningar har också legat på en fortsatt låg nivå.

Utredningar avseende våld i nära relation är svåra att utreda och stödbevis, såsom rättsintyg, kan vara avgörande. Antalet expedierade rättsintyg minskade under 2021, vilket är oroande. För att stävja den nedåtgående trenden har informationsinsatser genomförts i syfte att öka kunskapen inom andra delar av rättsväsendet om behovet av rättsmedicinsk expertis i brottsutredningar.

Antalet rättspsykiatriska undersökningar fluktuerar mellan åren. Mellan 2017 och 2019 noterades en ökning av antalet undersökningar med 25 procent. År 2020 minskade antalet något, och minskningen har fortsatt under 2021. Antalet § 7-undersökningar har minskat de senaste åren och var under 2021 det lägsta under den senaste tioårsperioden. Minskningen ses framförallt när det gäller häktade personer. Båda undersökningarna begärs av domstolar, och antalet genomförda undersökningar påverkas av deras behov av rättspsykiatriska bedömningar.

Arbetet har fortgått med att modernisera myndigheten och anpassa den till ökade legala krav, bland annat när det gäller it, personuppgiftshantering och informations-

säkerhet. Som exempel kan nämnas att vi, för att undvika molnlösningar, har flyttat hem it-tjänster till egen regi och att en ny metod för dna-analyser av plötslig hjärtdöd har tagits fram på kort tid, sedan det visat sig att tidigare hantering riskerade att stå i konflikt med GDPR. Det finns stora behov av fortsatt utveckling av it-stödet och informationssäkerheten.

Myndigheten har också utvecklat vissa stödfunktioner, bland annat för att stärka den interna styrningen och kontrollen. Behov finns också av att stärka myndighetens övergripande analyskapacitet, bland annat för att utveckla verksamheten och bättre förstå vilka faktorer som kan påverka ärendinflödet.

Rättsmedicinalverket är en utpräglad expertmyndighet där en aktiv forskningsverksamhet är nödvändig för att säkerställa och utveckla det vetenskapliga underlaget för våra analyser och bedömningar. Forskningen ger också kunskap som kommer till nytta för samhället i stort. Under året har 53 vetenskapliga artiklar publicerats av Rättsmedicinalverkets medarbetare. Ett flertal steg har tagits för att stärka forskningsorganisationen, bland annat har ansvar och roller tydliggjorts.

Under året har Rättsmedicinalverket deltagit i flera regeringsuppdrag tillsammans med andra myndigheter. Till exempel medverkar vi i försöksverksamheten med ett snabbförfarande i brottmål samt i framtagandet av underlag inför en ny strategi inom området psykisk hälsa och suicidprevention. Myndighetens verksamhet sträcker sig brett och expertkunskapen är efterfrågad inom olika områden.

Myndigheten har således under 2021 återigen bidragit med viktiga pusselbitar i det svenska rättssamhället.

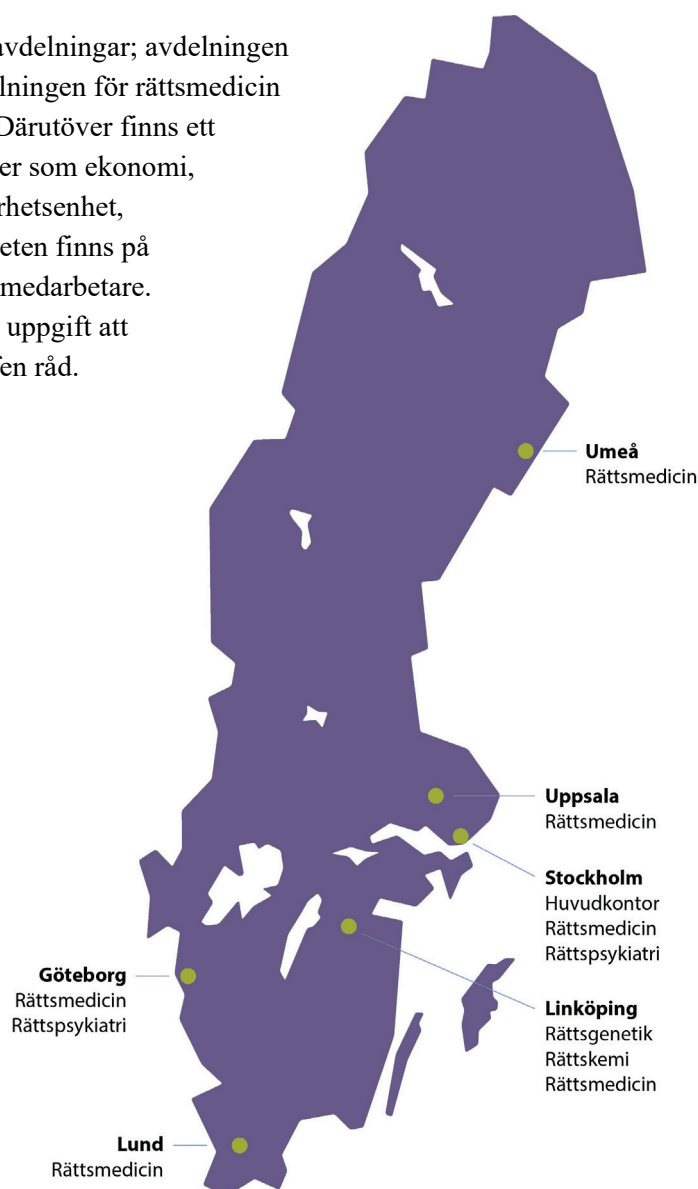
Stockholm i februari 2022

Lars Werkström, generaldirektör

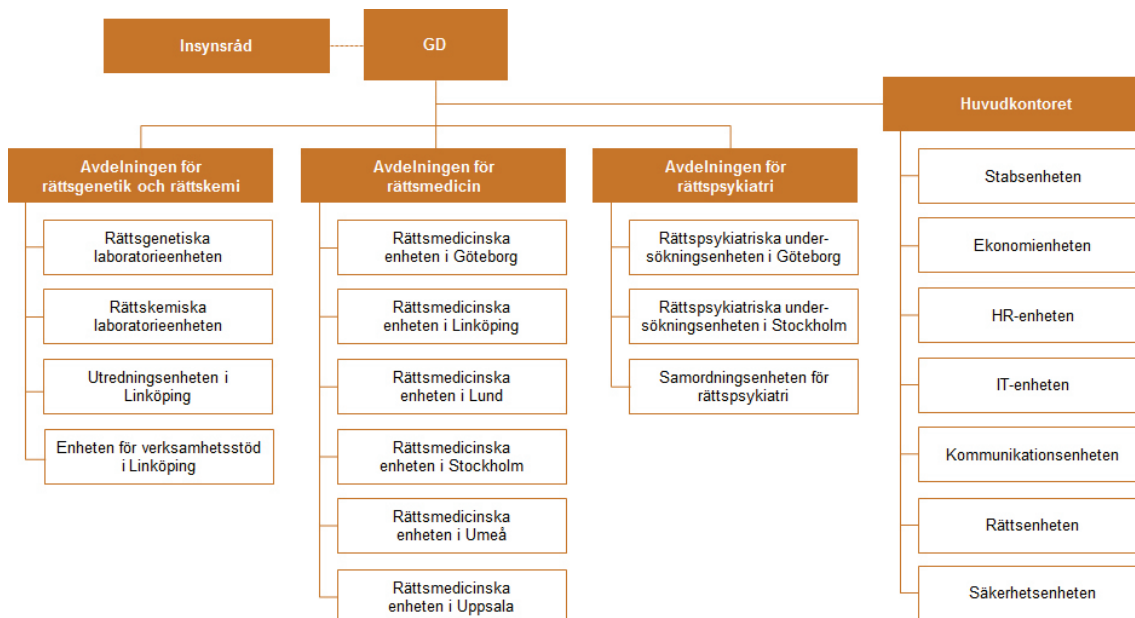
1 Om Rättsmedicinalverket

Rättsmedicinalverkets uppdrag beskrivs i förordningen (2007:976) med instruktion för Rättsmedicinalverket. Enligt instruktionen ska Rättsmedicinalverket särskilt ansvara för rättspsykiatriska undersökningar, rättsmedicinska undersökningar, rättsintyg, rättskemiska och rättsgenetiska undersökningar. Myndigheten ska även ansvara för utredningar om risk för återfall i brottslighet samt medicinska åldersbedömningar. Rättsmedicinalverket arbetar på uppdrag av domstol, allmän åklagare, Polismyndigheten, Säkerhetspolisen eller Migrationsverket. I uppdraget ingår också utvecklingsarbete, forskning och stöd åt forskning, samt internationellt samarbete.

Rättsmedicinalverket består av tre avdelningar; avdelningen för rättsgenetik och rättskemi, avdelningen för rättsmedicin och avdelningen för rättspsykiatri. Därutöver finns ett huvudkontor med centrala funktioner som ekonomi, kommunikation, hr, it samt en säkerhetsenhet, rättsenhet och stabsenhet. Myndigheten finns på sex orter i landet och har cirka 540 medarbetare. Myndigheten har ett insynsråd med uppgift att utöva insyn och ge myndighetschefen råd.

1.1 Rättsmedicinalverkets organisation och ledningsgrupp

Stående fr.v. Andreas Kristoffersson, Ann-Cathrine Wikström, Tomas Lindfors, Elias Palm, Anton Svensson, Camilla Stenemyr, Jesper Svedberg. Sittande fr. v. Johan Rahm, Elin Ericson, Lars Werkström, Susanne Hilke

2 Om årsredovisningen

Resultatredovisningen är indelad i myndighetens verksamhetsområden: rättsgenetik, rättskemi, rättsmedicin och rättspsykiatri. Resultatredovisningen utgår från Rättsmedicinalverkets instruktion, återrappporteringskraven i regleringsbrevet och regeringsuppdrag. Den innehåller även annan information som bedöms vara relevant för regeringens uppföljning av verksamheten.

2.1 Statistik

För varje verksamhetsområde redovisas ärendeutveckling, handläggningstider och kostnad per ärende. Statistiken som ligger till grund för resultatredovisningen baseras på uppgifter som hämtas från myndighetens ärendehanteringssystem och uppföljningssystem. Ekonomiska uppgifter hämtas från myndighetens ekonomisystem.

Handläggningstider redovisas genomgående som medelvärde (genomsnitt) och median. Inom den rättsgenetiska verksamheten definieras handläggningstiden som antalet dagar från att samtliga prov inkommit till dess att ärendet expedierats. För rättskemiska ärenden definieras handläggningstiden som tiden mellan ankomstregistrering och svarsrapportering för expedierade ärenden. För rättsmedicinska ärenden beräknas handläggningstiden från det att en begäran om rättsmedicinsk obduktion, rättsintyg eller medicinsk åldersbedömning inkommit till det att utlåtandet eller intyget expedierats. För medicinska åldersbedömningar beräknas även handläggningstiden från det att samtliga analysvar från externa leverantörer inkommit till avdelningen till det att utlåtandet expedierats. Inom den rättspsykiatriska verksamheten beräknas handläggningstiden från det att begäran om rättspsykiatrisk utredning inkommit till det att ärendet avslutats.

Siffror i tabeller redovisas normalt i treårsserier. I resultatredovisningen redovisas ett antal utvalda mått i längre tidsserier på tio år.

Individbaserad statistik redovisas uppdelat efter kön i den utsträckning det är möjligt eller relevant för årsredovisningen. De flesta ärendetyper består av ärenden som inkommer från andra myndigheter, vilket innebär att Rättsmedicinalverket inte kan påverka könsfördelningen eller i de flesta fallen inte kan dra några slutsatser om orsaker till eventuella skillnader mellan könen i statistiken.

2.2 Bedömning av resultat

Rättsmedicinalverket använder handläggningstider inom de olika verksamhetsområdena som mått för att bedöma myndighetens resultat. Rimliga handläggnings-tider är viktigt bland annat för att inte försena processer i rättskedjan. Bedömningar och kommentarer till resultatet lämnas i den utsträckning det är relevant.

Inom verksamhetsområdena rättsgenetik och rättskemi görs bedömningar av handläggningstider i relation till interna mål för verksamheten samt mål som bestämts i avtal med Polismyndigheten. Inom den rättspsykiatriska verksamheten finns i vissa delar författningsstyrda tidsgränser för handläggning och resultatet bedöms i förhållande till dessa.

För den rättsmedicinska verksamheten finns inte motsvarande tidsgränser och i dagsläget inte heller interna mål. Resultatbedömningen görs därför i förhållande till utvecklingen tidigare år. Inför 2022 har däremot interna mål tagits fram, i dialog med Polismyndigheten och Åklagarmyndigheten, för de dödsfallsutredningar där det är mest angeläget med korta handläggningstider. Interna mål har fastställts för dödsfallsutredningar som rör misstänkta mord samt trafikolyckor.

2.3 Intäkter och kostnader per verksamhetsområde

Rättsmedicinalverkets totala intäkter och kostnader redovisas för myndighetens verksamhetsområden och består av såväl direkta som indirekta intäkter och kostnader. De direkta intäkterna och kostnaderna är direkt hänförliga till ett verksamhetsområde medan de indirekta fördelas schablonmässigt med en nyckel.

Under 2021 har en översyn av fördelningsmodellen genomförts. Detta har lett till vissa förändringar i befintlig modell. För att fördelningen 2021 ska vara jämförbar med tidigare år har intäkt- och kostnadsfördelningen för 2019 och 2020 räknats om. Då intäkt- och kostnadsfördelningen ligger till grund för beräkning av kostnad per ärende har även dessa reviderats för åren 2019 och 2020 och justerats i förhållande till uppgifter som anges i tidigare årsredovisningar. Kostnader per ärende redovisas avrundat till närmaste hundratal. Vid ett stort antal ärenden kan därför den totala faktiska kostnaden skilja sig betydligt från den kostnad som kan beräknas utifrån den avrundade kostnaden.

2.4 Pandemins påverkan på verksamheten

Rättsmedicinalverket har påverkats av pandemin såväl 2020 som 2021.

Myndigheten har försökt underlätta hemarbete i möjligaste mån. En stor del av verksamheten måste dock utföras på plats och cirka 75 procent av medarbetarna behöver utföra sitt arbete i myndighetens lokaler. På arbetsplatserna har åtgärder vidtagits för att underlätta möjligheterna att hålla avstånd, till exempel genom rutiner för lunch- och fikarum samt begränsning av antal platser i sammanträdesrum. Vidare har ett flertal smittskyddsrutiner upprättats för att minska risken för smittspridning i samband med utförande av olika arbetsuppgifter. Exempelvis har vissa uppgifter utförts i skyddsutrustning, vilket har upplevts som en försämring av arbetsmiljön.

Utbildningar och möten har i stor utsträckning behövt genomföras digitalt eller flyttas fram i tid. Vilka negativa effekter detta har gett är för tidigt att bedöma. Fler digitala möten har dock påskyndat den digitala mognaden och övergången till mer digitala arbetssätt, som i vissa fall visat sig vara mer effektiva och underlättat ett brett deltagande.

Pandemins negativa påverkan på myndighetens arbete har varit begränsad under 2021 och verksamheten har i stort bedrivits enligt plan. Frågor kring pandemin har kontinuerligt hanterats i ledningsgruppen. För att minska riskerna för smittspridning i samhället tillämpades ett anstånds-förfarande under våren för § 7-undersökningar inom avdelningen för rättspsykiatri. Den kö av ärenden som byggdes upp under anståndsperioden hade dock avarbetats vid utgången av andra tertialen. Under en kort period stoppades också intag till rättspsykiatriska avdelningen på grund av smittspridning bland de intagna.

Inom den rättsgenetiska verksamheten har pandemin inneburit att antalet avgiftsfinansierade ärenden minskat, vilket lett till underskott inom avgiftsområdet. Även inom den rättskemiska verksamheten har vissa ärendeflöden påverkats av pandemin. Antalet inkomna ärenden från sjukvården, kommuner och behandlingshem har minskat vilket bedöms bero på att de utfört färre provtagningar för att minska smittspridningen. Inom den rättsmedicinska verksamheten har antalet medicinska åldersbedömningar också varit lägre till följd av färre asylsökande. Inreseförbudet till EU i kombination med lokala, regionala och nationella restriktioner kopplade till pandemin har försvårat resor och kan därmed ha påverkat asylsökandes möjligheter att ta sig till Sverige.

En grupp för verksamhetskritisk utrustning bildades under året för att samordna verksamhetens behov under pandemin. Syftet var att säkerställa att myndigheten hade tillgång till nödvändig skyddsutrustning samt det förbrukningsmaterial som krävdes för att upprätthålla verksamheten. Störningar i leveranskedjor och varubrist under pandemin har försämrat tillgången till vissa varor. Rättsmedicinalverket har under året också deltagit i en myndighetsgemensam grupp under ledning av Myndigheten för samhällsskydd och beredskap. Gruppen har hanterat frågor om resurssamordning och omvärldsbevakning rörande utrustning.

3 Resultatredovisning

3.1 Rättsgenetik och rättskemi

Verksamheten för rättsgenetik och rättskemi har i uppdrag att utföra olika typer av analyser i humanbiologiskt material som ska ligga till grund för rättsutredningar. Resultaten från de rättsgenetiska och rättskemiska undersökningarna på laboratorieenheter lämnas, efter bedömning, analys och tolkning, till uppdragsgivaren. Avdelningen för rättsgenetik och rättskemi ligger i Linköping och har cirka 120 medarbetare. Laboratorieanalyser och tolkning av resultat utförs av kemister, biologer, biomedicinska analytiker och läkare.

Inom verksamhetsområdet rättsgenetik analyseras dna i utredningar som utförs på uppdrag av bland annat domstolar, Migrationsverket, Polismyndigheten, kommuner och privatpersoner. Uppdragen är främst faderskapsutredningar, släktutredningar samt identifiering av avlidna personer med hjälp av dna-teknik. På uppdrag av Polismyndigheten, eller internt från avdelningen för rättsmedicin, utförs även artbestämningar vid exempelvis misstanke om jaktbrott.

Inom verksamhetsområdet rättskemi utförs analyser av alkohol, narkotika, dopingpreparat, läkemedel och gifter i blod, urin, hår, och vävnader. Analyserna utförs på uppdrag av Polismyndigheten, Kriminalvården, eller avdelningen för rättsmedicin. En mindre del av uppdragen kommer från sjukvård, kommuner och behandlingshem. Varje år expedieras omkring 100 000 ärenden och cirka 860 000 analyser utförs. Vad gäller rättstoxikologiska yttranden har antalet varierat mellan drygt 800 och 1 000 under de senaste åren. Ett rättstoxikologiskt yttrande innefattar en skriftlig bedömning av det rättskemiska analysresultatet, exempelvis tolkning av alkoholhalter i rattfyllerifall.

Den rättsgenetiska och rättskemiska laborativ verksamheten är ackrediterad i enlighet med ISO/IEC 17025. Genom ackreditering ställs krav på kompetens, kvalitetssystem, och dokumentation. En ackrediterad verksamhet granskas regelbundet. Under våren genomförde Swedac en granskning av avdelningens ackrediterade laborativ verksamhet. Det var en så kallad förnyad bedömning och inkluderade granskning av it. Arbetet genomfördes, på grund av pandemin, digitalt. Swedac konstaterade att verksamheten fortsatt uppfyller kraven för att fortsätta behålla ackrediteringen. Under året har interna revisioner genomförts med granskning mot krav i standarden. För extern provningsjämförelse har avdelningen deltagit i externa kontrollprogram med tillfredsställande resultat.

3.1.1 Rättsgenetiska undersökningar

Ärendeutveckling

Det totala ärendeinflödet avseende rättsgenetiska undersökningar har minskat med 12 procent jämfört med föregående år och med 35 procent i jämförelse med 2019 (Tabell 1). Pandemin har medfört bestämmelser om inreseförbud samt begränsade möjligheter att lämna prov vid ambassader och provtagningsställen. Förändringar i regelverken inom migrationsområdet kan också haft en påverkan på ärendeinflödet.

I februari avbröts de rättsgenetiska analyser som utförs vid misstanke om plötslig hjärtdöd. Den metod som användes var inte förenlig med dataskyddsförordningens regelverk. Antalet expedierade ärenden inom området blev därav endast ett fåtal (Tabell 1). En ny process för analys vid misstanke om plötslig hjärtdöd har tagits fram och planeras att driftsättas i början av 2022, efter validering.

Antalet beställningar i identifieringsärenden från avdelningen för rättsmedicin har ökat med 42 procent (Tabell 1). Främst beror detta på att ett antal enskilda rättsmedicinska ärenden har innehållit många prov.

Sedan riksdagen i juni beslutade om förändringar i den föräldrarättsliga regleringen har antalet beställningar av faderskapsutredningar från kommuner ökat. En förklaring kan vara att kommunerna redan under 2021 har anpassat sig till den nya ordningen. Lagförändringen, som träder i kraft först 2022, innebär att faderskapsutredningar som beställs av kommuner och domstolar blir anslagsfinansierade.

Privata beställningar av faderskapsundersökningar ligger fortsatt kvar på en högre nivå än 2019 (Tabell 1). En förklaring är att privatpersoner väljer att själva initiera ärenden att använda som underlag för beslut hos annan myndighet. Ett allmänt ökat intresse för dna-baserad släktforskning kan också förklara en del av den uppåtgående trenden.

Beslut i riksdagen om ny lag gällande faderskap

Tabell 1. Antal expedierade rättsgenetiska ärenden per beställare och ärendetyp

Beställare	Ärendetyp	2019	2020	2021	Förändring % 2021 jmf 2020
Samtliga rättsgenetiska ärenden		3 280	2 427	2 125	-12,4
Migrationsverket	Släktskap	1 446	694	414	-40,3
Kommuner	Släktskap	954	858	861	0,3
Domstolar	Släktskap	373	326	317	-2,8
Privata	Släktskap	265	288	291	1,0
Övriga	Släktskap	14	23	26	13,0
	Identifiering	0	2	0	-100,0
Polismyndigheten	Släktskap	25	25	31	24,0
	Artbestämning	6	3	1	-66,7
	Identifiering	31	58	60	3,4
Rättsmedicinal- verkets avdelning för rättsmedicin	Artbestämning	3	0	2	-
	Identifiering	87	84	119	41,7
	Plötslig hjärtdöd	76	66	3	-95,5

Handläggningstider

Handläggningstiden definieras som antalet dagar från att ett ärendes sista prov inkommit till dess att ärendet expedierats.

Rättsgenetikens interna mål är att 50 procent av förälderärendena ska besvaras inom 10 dagar och för övriga släktskapsärenden ska 50 procent besvaras inom 14 dagar. För plötslig hjärtdödsärenden är målet att 50 procent ska besvaras inom 90 dagar. Handläggningstiderna har inte förändrats nämnvärt i jämförelse med föregående år och uppfyller de interna målen (Tabell 2).

Det låga ärendeflödet under året har möjliggjort omfördelning av resurser från ärendehantering till metodutveckling och arbete med effektivisering. Till exempel har en ny effektivare process, som också medför ökad rättssäkerhet, utvecklats inom ämnesområdet plötslig hjärtdöd.

Ny process
utvecklad för
analys av plötslig
hjärtdöd.

Tabell 2. Handläggningstid för expedierade rättsgenetiska ärenden

Ärendetyp	Genomsnitt dagar			Median dagar		
	2019	2020	2021	2019	2020	2021
Släktskap	9	9	9	7	6	6
Föräldraskap ¹	9	8	8	7	6	6
Övriga släktskap ²	24	44	29	15	15	10
Identifiering	18	34	17	11	10	10
Artbestämning	43	20	32	33	13	32
Plötslig hjärtdöd	59	71	37	58	68	17

¹ Faderskapsärenden är inkluderade i ärenden om föräldraskap.

² Antalet övriga släktskapsärenden var 2019 97, 2020 83 och 2021 92.

Kostnad per ärende

Den ökade kostnaden per ärende 2021 för släktskapsutredningar beror på att antalet ärenden minskat som en följd av pandemin (Tabell 3). Kostnaderna inom släktskapsutredningar har sjunkit under året till följd av det minskade ärendeinflödet, men inte i sådan omfattning att det väger upp.

Den minskade kostnaden per ärende 2021 inom identifieringsärenden beror på att antalet ärenden ökat samtidigt som kostnaderna för reagens minskat något.

Tabell 3. Kostnad per ärende i kronor, avrundat till närmaste hundratal

Ärendetyp	2019	2020	2021
Släktskap	6 800	8 600	9 400
Identifiering ¹	31 100	26 600	20 900

¹ Kostnad per ärende omräknad för 2020 och 2019 jmf med tidigare årsredovisningar.

3.1.2 Rättskemiska undersökningar

Ärendeutveckling

Antalet ärenden från Kriminalvården avseende droganalys för att kontrollera drogfrihet har ökat med 40 procent (Tabell 4). En bidragande orsak till det ökade ärendeinflödet är Kriminalvårdens upphandling av snabbtester. I väntan på beslut om leverantör har anstalter avvaktat inköp av egna snabbtester och istället skickat samtliga prover för analys till Rättsmedicinalverket. Kriminalvården har tidigare använt snabbtester vid några av sina större anstalter. Den aktuella upphandlingen berör hela Kriminalvården. Ökningen bedöms även vara en effekt av ett högre antal intagna inom Kriminalvården och färre pandemirestriktioner som ökat möjligheten att genomföra permissioner.

Antalet ärenden från sjukvården, kommuner och behandlingshem har minskat (Tabell 4). Orsaken bedöms vara en fortsatt effekt av pandemin då antalet provtagningar för rättskemisk analys reducerades för att minska smittspridningen av covid-19. Ärenden avseende urinprov för kontroll av drogfrihet (benämns som vård, narkotika i tabellen) har minskat med 18 procent. Ärenden avseende kontroll av drogfrihet genom blod- och håranalys (benämns som vård, övrig utredning i tabellen) har minskat med 19 procent.

Det totala ärendeinflödet från Polismyndigheten har minskat, vilket bryter den tidigare trenden med en under flera år noterbar ökning (Figur 1). Orsaken till denna minskning är svårbedömd. Analyser relaterade till ringa narkotikabrott, eget bruk, har minskat med 14 procent, rattfylleriärenden med 13 procent (Tabell 4). Antalet ärenden relaterade till våldsbrott har däremot ökat med 18 procent.

På uppdrag av regeringen deltar Rättsmedicinalverket, tillsammans med andra myndigheter inom rättsväsendet, i en försöksverksamhet som ska leda till en snabbare lagföring av brott. Försöksverksamheten har byggts ut i flera etapper och pågår till utgången av 2022. Antalet ärenden inom ramen för försöksverksamheten var 8 134 under 2021 vilket motsvarar en ökning med 90 procent jämfört med föregående år då antalet var 4 323 ärenden. Under 2022 fortsätter utbyggnaden och för Rättsmedicinalverket innebär detta att en större mängd ärenden ska hanteras skyndsamt. En översyn och utveckling av ärendehanteringsprocessen pågår kontinuerligt för att kunna möta de ökade kraven och samtidigt inte förlänga handläggningstider för andra ärenden.

Dubbelt så
många ärenden
i år inom försöks-
verksamheten
en snabbare
lagföring.

Expedierade rättstoxikologiska yttranden har minskat med 16 procent under 2021 jämfört med 2020, vilket bedöms bero på ett minskat antal ärenden från Polismyndigheten (Tabell 4). Yttranden, som bygger på tolkning av analysdata, begärs främst av polis och åklagare. Flest frågeställningar har rört missbruksmedel, inklusive amfetaminläkemedel, följt av så kallad eftersupning i trafikärenden.

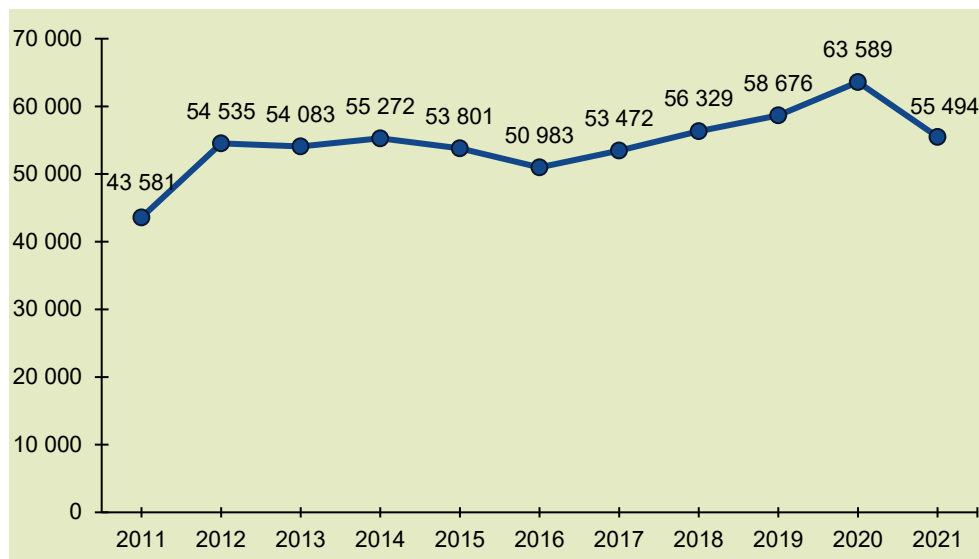
Medarbetare inom den rättsgenetiska och rättskemiska verksamheten kallas ibland som sakkunniga till huvudförhandling i en rättegång. Antalet domstolsförhandlingar uppgick 2021 till 13 jämfört med 18 under 2020 och 26 under 2019. Skälet till att antalet förhandlingar minskat är inte utrett. En möjlig förklaring kan dock vara att Rättsmedicinalverkets utlåtanden har blivit tydligare vilket kan ha minskat behovet av kompletterande förklaringar. Det kan inte heller uteslutas att pandemin har minskat efterfrågan.

Tabell 4. Antal expedierade rättskemiska ärenden per ärendetyp

Ärendetyp	2019	2020	2021	Förändring % 2021 jmf 2020
Samtliga rättskemiska ärenden	105 499	103 130	102 222	-0,9
Rättsmedicinska ärenden	5 630	5 635	5 618	-0,3
Polisärenden, rattfylleri	17 589	19 359	16 923	-12,6
Polisärenden, ringa narkotikabrott, eget bruk	39 469	42 278	36 259	-14,2
Polisärenden, våldsbrott ¹	1 618	1 952	2 312	18,4
Kriminalvårdsärenden	28 689	22 971	32 163	40,0
Vård, narkotika	11 071	9 476	7 739	-18,3
Vård, övrig utredning	617	451	364	-19,3
Rättstoxikologiska yttranden	816	1 008	844	-16,3

¹ I denna ärendetyp förekommer både misstänkta och målsägande.

Figur 1. Antal expedierade rättskemiska ärenden till Polismyndigheten

Könsfördelningen bland rättskemiska ärenden beror på inflödet från beställarna och är ingenting som Rättsmedicinalverket kan påverka, de flesta ärenden berör män (Tabell 5). Könsuppdelad statistik för ärenden från Kriminalvården finns inte då Kriminalvården inte lämnar uppgift om kön i ärendet.

Tabell 5. Antal expedierade rättskemiska ärenden uppdelat på kvinnor och män

Ärendetyp	Kön	2019	2020	2021
Rättsmedicinska ärenden	Kvinnor	1 440	1 433	1 395
	Män	3 849	3 942	3 919
	Uppgift saknas	341	260	304
Polisärenden, rattfylleri	Kvinnor	1 782	2 121	1 935
	Män	15 240	16 663	14 338
	Uppgift saknas	567	575	650
Polisärenden, ringa narkotikabrott, eget bruk	Kvinnor	5 434	6 212	5 469
	Män	32 927	35 079	29 994
	Uppgift saknas	1 108	987	796
Polisärenden, våldsbrott ¹	Kvinnor	630	679	626
	Män	936	1 217	1 619
	Uppgift saknas	52	56	67
Vård, narkotika	Kvinnor	2 661	2 396	1 876
	Män	6 752	5 980	4 952
	Uppgift saknas	1 658	1 100	911
Vård, övrig utredning	Kvinnor	159	145	128
	Män	310	267	232
	Uppgift saknas	148	39	4
Rättstoxikologiska yttranden	Kvinnor	193	279	229
	Män	587	704	592
	Uppgift saknas	36	25	23

¹ I denna ärendetyp förekommer både misstänkta och målsägande.

Handläggningstider

Med handläggningstid avses tiden mellan ankomstregistrering och svarsrapportering för expedierade rättskemiska ärenden. För samtliga ärendetyper är handläggningstiderna 2021 i stort sett jämförbara med föregående år (Tabell 6). För vissa ärendekategorier är handläggningstiden lite längre för kvinnor jämfört med män (Tabell 7).

Tabell 6. Handläggningstid för expedierade rättskemiska ärenden

Ärendetyp	Genomsnitt dagar			Median dagar		
	2019	2020	2021	2019	2020	2021
Rättsmedicinska ärenden	18	16	17	15	13	14
Polisärenden, rattfylleri	11	11	9	11	10	8
Polisärenden, ringa narkotikabrott, eget bruk	8	7	6	7	6	6
Polisärenden, våldsbrott	12	12	12	10	9	9
Kriminalvårds-ärenden ¹	3	3	2	0	0	0
Vård, narkotika	4	4	3	3	2	2
Vård, övrig utredning	12	10	10	9	7	8
Rättstoxikologiska yttranden	13	14	16	11	11	13

¹ De flesta ärenden expedierades samma dag som ärendet inkom. Medianvärdet blir därför 0.

Tabell 7. Handläggningstid för expedierade rättskemiska ärenden uppdelat på kvinnor och män

Ärendetyp	Kön	Genomsnitt dagar			Median dagar		
		2019	2020	2021	2019	2020	2021
Rättsmedicinska ärenden	Kvinnor	20	18	18	17	14	15
	Män	17	15	16	14	13	13
	Uppgift saknas	18	17	17	15	14	15
Polisärenden, rattfylleri	Kvinnor	12	11	9	11	10	8
	Män	11	11	9	11	10	8
	Uppgift saknas	10	9	8	9	8	7
Polisärenden, ringa narkotikabrott, eget bruk	Kvinnor	8	7	6	8	7	6
	Män	8	7	6	7	6	6
	Uppgift saknas	8	6	6	7	6	6
Polisärenden, våldsbrott ¹	Kvinnor	13	12	11	10	10	10
	Män	12	12	12	10	9	9
	Uppgift saknas	12	11	9	9	8	7
Vård, narkotika	Kvinnor	5	4	4	4	3	3
	Män	4	4	3	3	2	1
	Uppgift saknas	4	4	3	3	1	0
Vård, övrig utredning	Kvinnor	12	10	11	10	7	9
	Män	10	10	9	8	8	8
	Uppgift saknas	14	10	15	14	6	13
Rättstoxikologiska yttranden	Kvinnor	13	15	17	11	12	14
	Män	13	14	16	11	11	13
	Uppgift saknas	9	11	14	7	8	8

¹ I denna ärendetyp förekommer både misstänkta och målsägande.

Handläggningstiderna bedöms i relation till interna mål för verksamheten samt mål som bestämts i avtal med Polismyndigheten. De interna målen satta för perioden uppnås som helhet för kriminalvårdsärenden, ärendetyperna vård narkotika, vård övrig utredning, samt för de rättsmedicinska ärendena (Tabell 8). Målen uppnås även för ärenden från Polismyndigheten där Rättsmedicinalverket enligt avtal ska leverera 50 procent av analysresultaten inom 16 dagar.

De interna målen för rättstoxikologiska yttranden innebär att 40 procent ska vara avslutade inom 14 dagar, vilket uppnåts (Tabell 8).

Tabell 8. Måluppfyllelse, andel (%) rättskemiska ärenden som expedierats inom överenskommen tidsperiod

Andel ärenden	Mål (%)	Utfall (%)		
		2019	2020	2021
... från Polismyndigheten som expedierades inom 16 dagar (enligt avtal)	50	91	92	95
... från rättsmedicinska avdelningen som expedierades inom 14 dagar	55	48	59	56
... av typen vård, övrig utredning som expedierades inom 14 dagar	50	73	81	82
... av typen vård, narkotika som expedierades inom 5 dagar	50	66	68	74
... från Kriminalvården som expedierades inom 5 dagar	50	79	78	81
... av typen rättstoxikologiska yttranden (samtliga) som expedierades inom 14 dagar	40	65	64	55

Kostnad per ärende

De rättsmedicinska ärendenas kostnad per ärende är högre 2021 jämfört med med 2020 till följd av att antalet utförda analyser per ärende har ökat (Tabell 9).

Kostnaden per ärende för vård, övrig utredning som avser blod och håranalyser för kontroll av drogfrihet fortsätter att minska under 2021, vilket beror på fortsatt minskat ärendeflöde och färre analyser per ärende.

Tabell 9. Kostnad per ärende i kronor, avrundat till närmaste hundratal

Ärendetyp	2019	2020	2021
Rättsmedicinska ärenden ¹	4 200	4 000	4 500
Polisärenden, rattfylleri ¹	1 600	1 400	1 400
Polisärenden, ringa narkotikabrott, eget bruk	1 000	1 000	1 000
Polisärenden, våldsbrott	4 500	4 500	4 700
Kriminalvårdsärenden	500	500	600
Vård, narkotika	800	900	900
Vård, övrig utredning	6 400	5 800	5 100

¹ Kostnad per ärende omräknad för 2020 och 2019 jmf med tidigare årsredovisningar.

3.2 Rättsmedicin

Den rättsmedicinska verksamheten bedrivs vid avdelningen för rättsmedicin som har enheter på sex orter, Göteborg, Linköping, Lund, Stockholm, Umeå och Uppsala. Vid avdelningen arbetar cirka 150 medarbetare och närmare 50 timanställda. Personalgruppen består bland annat av läkare med specialistkompetens i rättsmedicin, underläkare som genomför specialiseringsutbildning i rättsmedicin, rättsodontologer, rättsmedicinska assistenter, rättsmedicinska utredare och biomedicinska analytiker. I verksamheten deltar även forensiska dokumentationsläkare, sakkunniga röntgenläkare och tandläkare. Nattetid och helger finns vid varje enhet läkare i beredskap för att biträda vid fyndplatsundersökningar samt göra brådskande kroppsundersökningar på begäran av polis eller åklagare.

Under hösten har nya lokaler för den rättsmedicinska enheten i Umeå färdigställts och tagits i drift. Lokalerna som ligger i anslutning till Norrlands universitetssjukhus håller hög standard när det gäller krav på säkerhet och arbetsmiljö.

Inom den rättsmedicinska verksamheten utfärdas rättsintyg och obduktioner utförs. Även medicinska åldersbedömningar ingår i verksamheten. Vidare bistår Rättsmedicinalverket polisen vid fyndplatsundersökningar samt vid identifiering av avlidna, både inom ramen för ordinarie dödsfallsutredningar och vid DVI-händelser (disaster victim identification). Vid sådana händelser deltar, utöver medarbetare på berörd enhet, även medarbetare vid säkerhetsenheten samt rättsodontologer.

I juli 2021 bistod Rättsmedicinalverket Polismyndigheten vid en DVI-händelse i samband med en flygolycka med fallskärmshoppare i Örebro med flera omkomna. Ytterligare en DVI-händelse hanterades i oktober efter en dödsolycka utanför Markaryd då två poliser och en skyddsperson omkom.

Under 2021 har en översyn av den histopatologiska verksamheten genomförts. Syftet var att utreda möjligheterna att effektivisera verksamheten och minska sårbarheten genom att reducera antalet laboratorier, som hanterar vävnad inför mikroskopisk undersökning, från dagens sex till två. Översynen visade att en sådan förändring skulle minska kostnaderna något avseende laboratorieverksamheten, men synliggjorde även svårigheter när det gällde att tillgodose rättsläkarnas behov av histopatologisk diagnostik. Vid en sammantagen bedömning vägdes möjlig besparing mot de förlängda handläggningstider som en centralisering av laboratorierna förväntades medföra och slutligen ansågs en reduktion av antalet laboratorier inte ligga i myndighetens eller rättskedjans intresse. Översynen kommer däremot att ligga till grund för andra effektiviseringar såsom samordnade inköp och investeringar samt en mer enhetlig hantering vid de histopatologiska laboratorierna.

3.2.1 Rättsmedicinska undersökningar av avlidna

Med rättsmedicinsk undersökning avses enligt 12 § lagen (1995:832) om obduktion m.m. rättsmedicinsk obduktion eller rättsmedicinsk likbesiktning. En likbesiktning innebär en yttre undersökning av kroppen, som kan kompletteras med blodprovstagning och andra mindre ingrepp. En rättsmedicinsk obduktion innebär utöver en yttre undersökning av en avliden även att kroppen öppnas och undersöks invändigt. Läkare som konstaterar dödsfall har till uppgift att avgöra om dödsfallet ska polisanmälas. En polisanmälan ska normalt göras om omständigheterna kring ett dödsfall är oklara, dvs. att dödsfallet inte med säkerhet är orsakat av sjukdom utan kan vara orsakat av annan person eller om det kan misstänkas ha förekommit fel eller försummelse inom hälso- och sjukvården. Även andra onaturliga dödsfall, såsom i samband med trafikolyckor eller misstänka självmord, ska polisanmälas.

En rättsmedicinsk undersökning av en avliden begärs av Polismyndigheten. Vid en rättsmedicinsk undersökning kan prov, bland annat blod, skickas för analys till Rättsmedicinalverkets avdelning för rättsgenetik och rättskemi. Även röntgenundersökningar, histopatologiska undersökningar samt andra undersökningar kan göras efter behov inom ramen för den rättsmedicinska undersökningen.

Under 2021 togs en skiktröntgenapparat i drift på den rättsmedicinska enheten i Stockholm. Förhoppningen är att kunna lämna tidig information i dödsfallsutredningar vilket kan underlätta och påskynda polisens utredningsarbete. Särskilt i de fall då omständigheterna är oklara kan röntgenfynd av skador eller projektiler få stor betydelse för hur förundersökningen ska bedrivas. Teknikens betydelse ska utvärderas systematiskt, men redan nu har Polismyndigheten kunnat få information om skador eller projektiler i ett tidigare skede än vad som förut var möjligt. På övriga fem rättsmedicinska enheter görs skiktröntgenundersökningar endast i ett fåtal ärenden och i sjukvårdens lokaler.

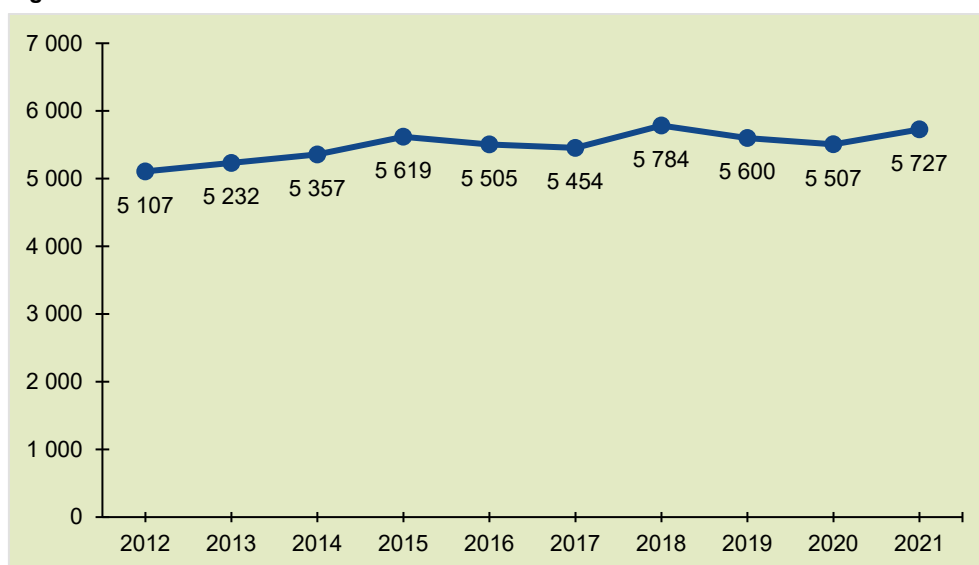
Under 2021 togs en skiktröntgenapparat i drift på den rättsmedicinska enheten i Stockholm

Den rättsmedicinska obduktions- och laboratorieverksamhet är ackrediterad i enlighet med ISO/IEC 17020. I syfte att effektivisera avdelningens kvalitetsarbete samt i ökad omfattning fokusera arbetet på att öka enhetligheten i bedömningarna, genomfördes under 2021 en förändring av kvalitetsorganisationen. Genom fler interna jämförelser förväntas områden där bedömningarna skiljer sig åt lättare identifieras. Inom sådana områden kan kunskapsöversikter sammanställas och diskussioner föras för att öka enhetligheten.

Ärendeutveckling

Sedan 2015 har Rättsmedicinalverket utfört cirka 5 500 rättsmedicinska obduktioner per år, vilket motsvarar cirka sex procent av det totala antalet dödsfall i Sverige (Figur 2). Under 2021 har fler rättsmedicinska obduktioner utförts jämfört med 2020. Ökningen ligger inom vad som är att betrakta som normala variationer.

Figur 2. Antal utförda rättsmedicinska obduktioner

Utöver de 5 727 rättsmedicinska obduktioner som genomfördes under 2021 utfördes även 29 likbesiktningar. Vanligtvis görs endast ett tiotal likbesiktningar per år, eftersom denna undersökningsform har avsevärda begränsningar för att fastställa dödsorsak. För att begränsa risken för smitta från coronaviruset i samband med obduktionsarbete utfördes fler undersökningar som likbesiktningar under 2020 och 2021 jämfört med 2019.

Rättsläkare kallas i vissa fall till domstolsförhandlingar för att redovisa sina bedömningar och bidra med sakkunskap i rättsmedicinska frågeställningar både vad avser dödsfallsutredningar och rättsintyg. Under 2021 har rättsläkare deltagit vid något färre domstolsförhandlingar jämfört med 2020 (Tabell 10), vilket kan vara kopplat till det minskade antalet rättsintyg, som inte sällan innebär att rättsläkare kallas till huvudförhandling.

Antalet fyndplatsundersökningar har under 2021 ökat något jämfört med tidigare år, trots att antalet mord och dråp varit färre jämfört med 2020. Vid fyndplatsundersökningar bistår rättsläkaren polisens kriminaltekniker med undersökning av avliden på platsen där kroppen anträffats. Anledningen till att antalet fyndplatsundersökningar inte nödvändigtvis följer antalet mord och dråp kan vara att kroppen inte längre är kvar på platsen, utan förts till sjukhus och att rättsläkarens medverkan vid fyndplatsen inte blir meningsfull.

Tabell 10. Antal expedierade utlåtanden efter rättsmedicinska undersökningar

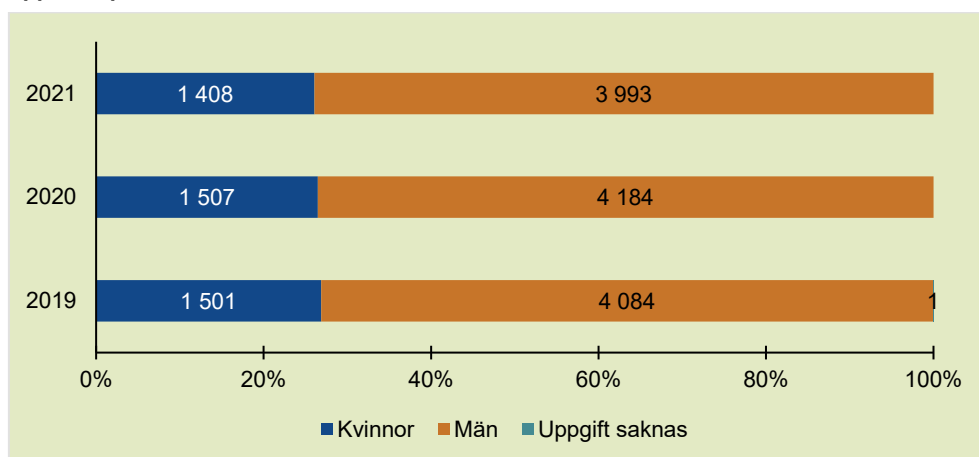
Ärendetyp	2019	2020	2021	Förändring % 2021 jmf 2020
Rättsmedicinsk obduktion	5 586	5 691	5 401	-5,1
Rättsmedicinsk likbesiktning	10	61	29	-52,5
Fyndplatsundersökning	65	73	81	11,0
Domstolsförhandling ¹	166	180	152	-15,6

¹ Baserat på rättegångsdatum.

Av de polisanmälda dödsfallen är andelen män högre än andelen kvinnor, vilket medför att fler undersökningar utförs på avlidna män än kvinnor (Figur 3).

Fler män än kvinnor avlider under omständigheter som enligt lag ska föranleda polisanmälan och rättsmedicinsk obduktion. Nästan varje år förekommer ett fåtal ärenden där identiteten och könet, på grund av ärendets omständigheter, inte har kunnat fastställas.

Figur 3. Antal expedierade utlåtanden efter rättsmedicinska obduktioner uppdelat på kvinnor och män

Dödssätt

Antalet expedierade rättsmedicinska obduktioner där dödssättet har bedömts som avsiktligt vållat av annan (mord och dråp) ökade med nästan 50 procent mellan 2019 och 2020. Under 2021 var antalet mord eller dråp 102, vilket är en minskning jämfört med 2020 men fler än 2019 och åren dessförinnan (Figur 4). Det bör påpekas att vissa ärenden expedieras först året efter att dödsfallet har ägt rum, vilket innebär att siffrorna inte överensstämmer med antalet sådana fall som inträffat under kalenderåret.

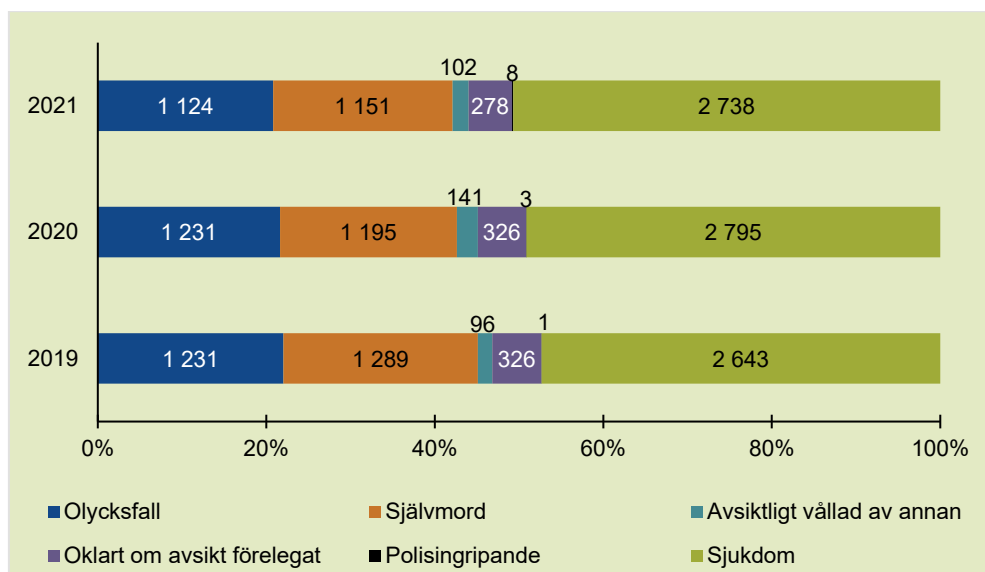
Under 2020 noterades en minskning med sju procent av antalet expedierade dödsfallsutredningar där dödsättet bedömdes vara självmord, jämfört med föregående år. Under 2021 fortsatte antalet att sjunka till 1 151, vilket är det lägsta antalet sedan 2017. (Figur 4).

I de fall då en person avlider i samband med ett polisingripande används som regel inte de ordinarie fem dödsätten (olyckshändelse, självmord, sjukdom, oklart eller avsiktligt vållad av annan). Istället kategoriseras dödsättet som ”dödsfall i samband med polisingripande”. Under 2021 expedierades åtta rättsmedicinska obduktionsutlåtanden för individer som avlidit under sådana omständigheter, varav ett ägde rum under 2020. I fyra av dessa ärenden var dödsfallet en följd av polisens verkanseld, två i trafikhändelser och två var under andra förhållanden. Definitionen av denna typ av dödsätt är dock inte entydig, vilket behöver beaktas vid tolkningen av statistiken.

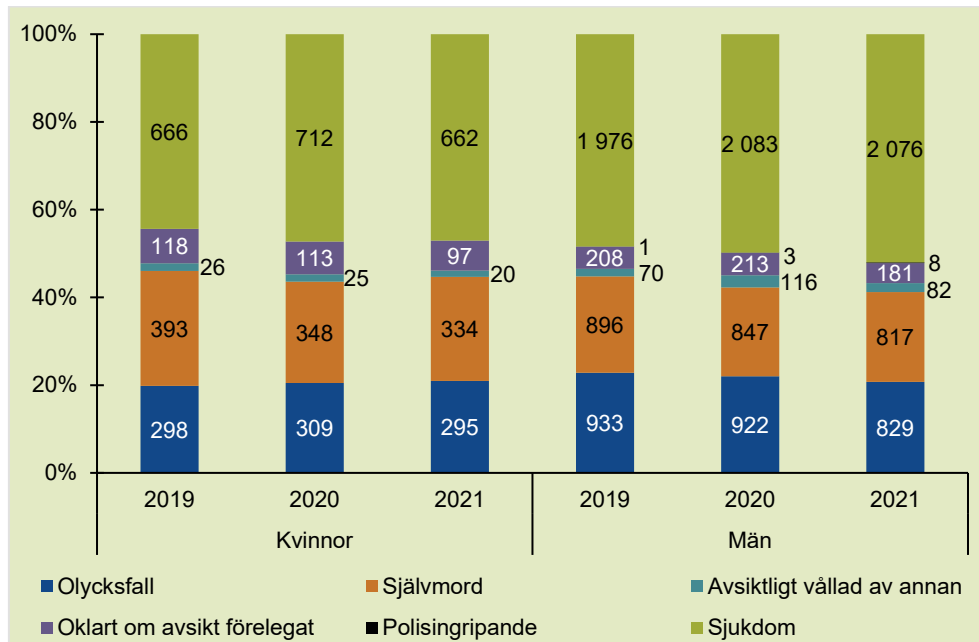
Ungefär en fjärdedel av dem som blir föremål för en rättsmedicinsk obduktion är kvinnor (Figur 5). Dödsfall som orsakats av yttre påverkan ska polisanmälas. Även när det är svårt att avgöra om ett dödsfall orsakats av yttre påverkan ska polisanmälan göras, vilket bland annat gäller när en person utan känd sjukdomshistoria anträffas avliden. Av de dödsfall som blir föremål för rättsmedicinsk obduktion bedöms ungefär hälften bero på sjukdom. Andelen sjukdomsfall är likvärdig hos män respektive kvinnor, vilket kan vara ett tecken på att benägenheten att polisanmäla dödsfall inte nämnvärt skiljer sig avseende kön.

Antalet självmord under 2021 var det lägsta sedan 2017.

Figur 4. Dödsätt – antal och andel av samtliga expedierade rättsmedicinska obduktioner

Figur 5. Dödssätt – antal och andel av samtliga expedierade rättsmedicinska obduktioner uppdelat på kvinnor och män

Handläggningstider

Den genomsnittliga handläggningstiden för rättsmedicinska obduktioner var 69 dagar under 2021, vilket är fler dagar jämfört med föregående år (Tabell 11). Någon enskild orsak till denna ökning av handläggningstid har inte kunnat identifieras, men det har noterats att distansarbetet i viss utsträckning inneburit en fördröjning avseende de administrativa rutinerna. I samråd med Polismyndigheten och Åklagarmyndigheten har interna mål för förkortade handläggningstider tagits fram för mord och dråp samt trafikhändelser. Med trafikhändelser avses olyckor och självmord som inkluderar tåg, motorfordon eller cykel. Målen kommer att börja gälla från 2022. För de aktuella ärendetyperna är handläggningstiden av särskild betydelse då den kan påverka den polisiära utredningen i övrigt, samt i förekommande fall även häktningstider. Under 2021 var den genomsnittliga handläggningstiden för mord och dråp 77 dagar (median 66) och för trafikhändelser 59 dagar (median 50). Målet för dessa två ärendetyper är, från och med 2022, en handläggningstid med en median på 45 dagar. Under 2022 och framåt kommer avdelningen att vidta åtgärder för att korta handläggningstiderna.

Nya interna mål styr mot en snabbare rättsprocess.

Obduktioner som avser dödsfall med hög misstanke om bakomliggande brott är ofta mer omfattande än andra obduktioner och vanligtvis deltar två läkare vid undersökningen vilket gör att denna typ av ärenden är resurskrävande.

Tabell 11. Handläggningstid, för expedierade rättsmedicinska obduktioner, uppdelat på kvinnor och män, mord och dråp samt trafikhändelser

	Genomsnitt dagar			Median dagar		
	2019	2020	2021	2019	2020	2021
Totalt	65	66	69	53	52	58
Kvinnor	67	67	71	56	54	62
Män	65	65	68	51	52	58
Mord och dråp	75	70	77	63	55	66
Trafikhändelser ¹	58	62	59	43	46	50

¹Olyckor och självmord som inkluderar tåg, motorfordon eller cykel. Antal trafikhändelser 2019 var 380, 2020 303 och 2021 275.

3.2.2 Rättsintyg

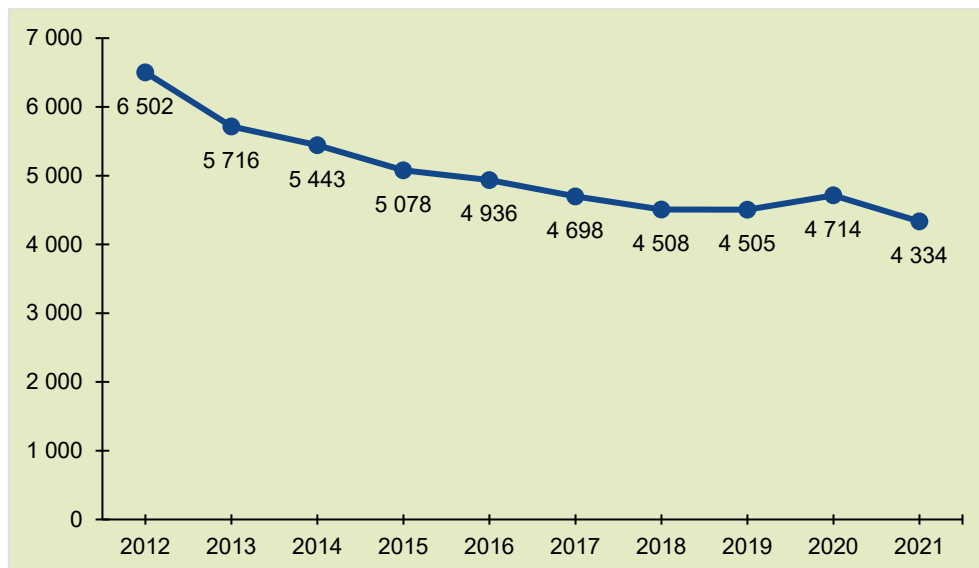
Ett rättsintyg är ett skriftligt utlåtande om skador, sjukdomar eller andra förhållanden hos en målsägande eller misstänkt gärningsperson. I rättsintyget redovisas slutsatser avseende bland annat hur och när skador har uppkommit. Ett rättsintyg kan antingen utfärdas efter en rättsmedicinsk kroppsundersökning eller utifrån handlingar, såsom patientjournaler eller fotografier. Rättsintyg som utfärdas utifrån handlingar benämns yttrande. Det förekommer att Polismyndigheten inkommer med nya uppgifter eller frågeställningar i ett redan expedierat rättsintyg. I dessa fall utfärdas ett kompletterade rättsintyg.

För att tillgodose behovet av kroppsundersökningar på orter långt från närmaste rättsmedicinska enhet har Rättsmedicinalverket utbildat så kallade forensiska dokumentationsläkare (FD-läkare) som timanställts för skadedokumentation. Polismyndigheten har tillgång till kontaktuppgifter till FD-läkarna och ska ta kontakt med dem när behov av skadedokumentation uppstår. Utifrån FD-läkarnas dokumentation utfärdas därefter rättsintyg av rättsläkare vid Rättsmedicinalverket.

Ärendeutveckling

Antalet expedierade rättsintyg baserat på kroppsundersökningar har minskat under 2021 (Tabell 12), vilket också avspeglas i det totala antalet expedierade rättsintyg (Figur 6). För att stävja den nedåtgående trenden har informationsinsatser genomförts i syfte att öka kunskapen inom Polismyndigheten om rättsintyg.

Figur 6. Antal expedierade rättsintyg

Under 2019 och 2020 planade antalet kroppsundersökningar ut på en nivå som motsvarar ungefär två tredjedelar av antalet rättsintyg som utfärdades 2008, då antalet rättsintyg var som högst. Under 2021 har antalet kroppsundersökningar åter sjunkit och uppgick till 1 198, en minskning med närmare 22 procent jämfört med 2020 (Tabell 12). Detta trots fortsatta informationsinsatser i förhållande till Polismyndigheten, inklusive en film som tagits fram i samarbete med Åklagarmyndigheten och Polismyndigheten. Antalet yttranden ligger på en nivå jämförbar med 2019 och 2020.

För att kunna utfärda ett yttrande ställs stora krav på bedömningsunderlaget, såsom fotografier och patientjournal. Ibland är underlaget otillräckligt för att besvara Polismyndighetens frågeställningar. Avseende exempelvis utredningar av våld i nära relation är en kroppsundersökning ofta att föredra. Det är därför bekymmersamt att antalet kroppsundersökningar fortsätter att minska.

De rättsintyg som baseras på skadedokumentation av FD-läkare har under året minskat med 38 procent (Tabell 12). FD-läkarsystemet medger en ändamålsenlig kroppsundersökning även på orter som ligger långt ifrån en rättsmedicinsk enhet. På vissa orter har det dock varit svårt att såväl rekrytera som behålla FD-läkare. Vidare nyttjas inte alla befintliga FD-läkare av Polis- och Åklagarmyndigheten. Tjänsten som FD-läkare kombineras ofta med en anställning som läkare inom klinisk specialitet och FD-läkaren kan därför sällan åta sig uppdrag under ordinarie arbetstid på sjukhus eller vårdcentral. Flera FD-läkare har valt att avsluta sin anställning hos Rättsmedicinalverket när de blivit specialistläkare inom sin kliniska specialitet. Avseende polisens nyttjande av FD-läkare föreligger en stor geografisk variation och vid centrala samverkansmöten mellan Rättsmedicinalverket, Polismyndigheten och Åklagarmyndigheten har det framgått att kunskapen om

FD-läkarsystemet är ojämnt spridd inom beställande myndigheter och att det finns behov av fortsatta informationsinsatser. Någon entydig orsak till minskningen mellan 2020 och 2021 har, i dialog med beställande myndigheter, inte kunnat identifieras.

Under 2021 minskade det totala antalet expedierade rättsintyg med cirka 8 procent jämfört med 2020 (Tabell 12). Ett större informationsprojekt planeras under 2022 i syfte att vända den nedåtgående trenden med sjunkande rättsintyg.

Det händer att ett begärt rättsintyg återkallas av beställaren innan det har expedierats, det kan till exempel bero på att utredningen har lagts ner, 148 stycken återkallades under 2021, 153 under 2020 och 202 under 2019.

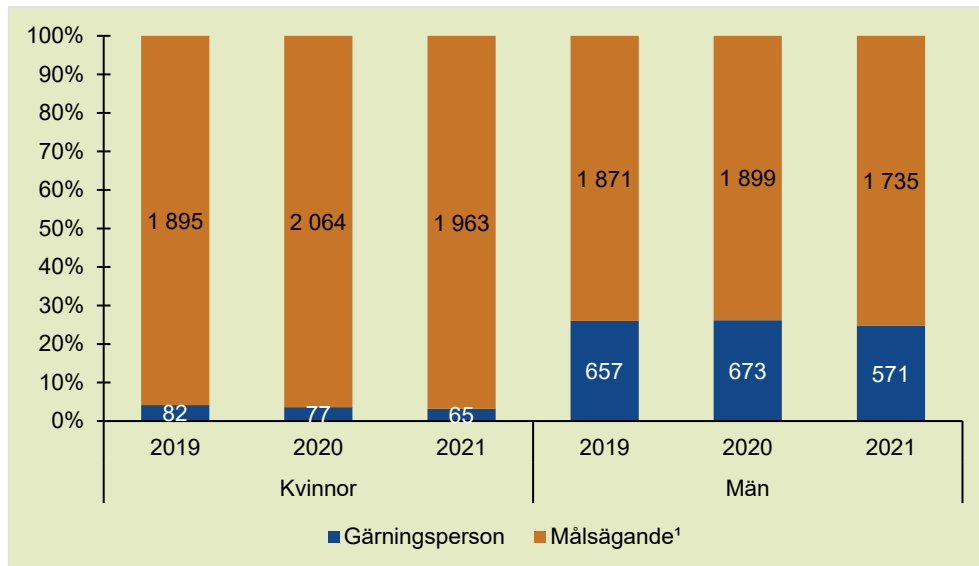
Tabell 12. Antal expedierade rättsintyg uppdelat på kroppsundersökningar respektive yttranden

Ärendetyp	2019	2020	2021	Förändring % 2021 jmf 2020
Samtliga rättsintyg¹	4 505	4 714	4 334	-8,1
Kroppsundersökning	1 502	1 528	1 198	-21,6
Varav utförda av FD-läkare	291	468	292	-37,6
Yttranden	3 003	3 186	3 136	-1,6
Kompletteringar	213	318	311	-2,2

¹ Det finns en diskrepans mellan antal expedierade rättsintyg och antal rättsintyg som fakturerats, skillnaden beror främst på att återkallade rättsintyg och kompletteringar av rättsintyg kan faktureras om betydande insats gjorts i ärendet.

I likhet med tidigare år undersöks betydligt fler män än kvinnor i egenskap av misstänkta gärningspersoner (Figur 7). Könsfördelningen är en följd av den beställande myndighetens begäran om rättsintyg.

Figur 7. Antal expedierade rättsintyg avseende gärningspersoner respektive målsägande, uppdelat på kvinnor och män

¹ Ett ärende från 2020 saknar uppgift om kön. Tre ärenden från 2020 där uppgift om kön tidigare saknats har uppgiften kunnat läsas i handlingar, antalen i figuren är uppdaterade därefter.

Handläggningstider

Rättsmedicinalverket strävar efter att handlägga rättsintyg skyndsamt så att förundersökningar inte påverkas negativt. Genomsnittlig handläggningstid för ett yttrande mätt från det att begäran inkommit till myndigheten till dess att det expedierats var 8 dagar under 2021, med en median på 6 dagar, vilket är väsentligen samma som under 2020 (Tabell 13). Rättsintyg som utfärdas efter kroppsundersökning har generellt längre handläggningstider än yttranden med ett genomsnitt på 15 dagar och en median på 12 dagar vilket är en ökning från 14 respektive 10 dagar jämfört med föregående år. Skälet till de längre handläggningstiderna är att kroppsundersökningar ofta avser mer komplicerade ärenden med mer omfattande skadedokumentation, provsvar och undersökningsresultat som kan behöva inväntas. Inte sällan är underlaget från beställande myndighet ofullständigt, vilket innebär att detta måste kompletteras, vilket i sin tur påverkar handläggningstiden.

Tabell 13. Handläggningstid för expedierade rättsintyg, kroppsundersökningar respektive yttranden

Ärendetyp	Genomsnitt dagar			Median dagar		
	2019	2020	2021	2019	2020	2021
Kroppsundersökning	17	14	15	12	10	12
Varav utförda av rättsläkare vid rättsmedicinsk enhet	16	14	14	10	9	11
Varav utförda av FD-läkare	21	16	17	17	13	14
Yttranden	9	8	8	7	5	6

Handläggningstiden för rättsintyg som avser män är i genomsnitt en dag längre än för rättsintyg som avser kvinnor (Tabell 14).

Tabell 14. Handläggningstid för expedierade rättsintyg, kroppsundersökningar respektive yttranden uppdelat på kvinnor och män

Ärendetyp	Genomsnitt dagar			Median dagar		
	2019	2020	2021	2019	2020	2021
Kroppsundersökning						
Kvinnor	16	14	14	12	10	11
Män	18	15	15	12	11	12
Yttranden						
Kvinnor	9	7	8	7	5	6
Män	10	9	9	7	5	6

3.2.3 Rättsodontologi

Beslut om identitet av mänskliga kvarlevor fattas av Polismyndigheten. I rättsmedicinska ärenden där identiteten till en början inte är känd grundas detta beslut ofta på en undersökning av den avlidnes tänder, så kallad rättsodontologisk undersökning, som görs i anslutning till den rättsmedicinska obduktionen. Vid identifiering av en avliden röntgas tänderna och röntgenbilderna jämförs sedan med tandvårdens journaler eller tandröntgenbilder. Det rättsmedicinska identifieringsunderlaget kan även utgöras av en rättsgenetisk dna-analys eller en klinisk undersökning genom bedömning av unika särdrag hos kroppen.

Rättsmedicinalverket bistår Polismyndigheten med uppgifter till registret över försvunna personer och oidentifierade kroppar. I detta register görs sökningar när identiteten på en avliden är okänd och vid efterlysningar från Interpol när oidentifierade avlidna har påträffats eller vid ett försvinnande utomlands. Rättsodontologerna skriver även rättsintyg beträffande tandskador hos misstänkta och personer som har utsatts för brott. I den rättsodontologiska verksamheten arbetar två rättsodontologer. Rättsmedicinalverket har även kontrakt med flera identifieringskunniga tandläkare som vid behov utför tandidentifieringar.

Ärendeutveckling och handläggningstider

Under 2021 utfördes 291 identifieringar genom rättsodontologisk undersökning, vilket är en liten ökning jämfört med tidigare år (Tabell 15). Handläggningstiden för tandidentifieringar bedöms som rimliga och är i genomsnitt cirka sex dagar, mätt från det att rättsläkaren begär rättsodontologisk identifiering till dess att identifieringsärendet avslutats. Att handläggningstiden kan hållas kort är viktigt då kroppen inte kan lämnas ut för begravning eller kremering förrän identiteten är fastställd.

Tabell 15. Antal expedierade tandidentifieringar och handläggningstider

	2019	2020	2021	Förändring % 2021 jmf 2020
Antal tandidentifieringar	352	280	291	3,9
Handläggningstid (genomsnittlig)	8	7	6	-14,3
Handläggningstid (median)	3	3	3	0,0

3.2.4 Medicinska åldersbedömningar

Medicinska åldersbedömningar görs för att bedöma personers ålder i förhållande till olika åldersgränser. Barns rättigheter under asylprocessen skiljer sig från vuxnas och åldersgränsen 18 år är därför av betydelse. I brottmål är åldersgränserna 15, 18 respektive 21 år av betydelse för straffbarhet och påföljd. Rättsmedicinalverket gör medicinska åldersbedömningar på uppdrag av domstol, allmän åklagare, Polismyndigheten, Säkerhetspolisen eller Migrationsverket.

Ärendeutveckling

Under 2021 inkom totalt 131 begäran om medicinska åldersbedömningar, varav 9 senare återkallades (Tabell 16). Inreseförbudet till EU i kombination med lokala, regionala och nationella restriktioner kopplade till pandemin har försvårat resor inom Europa även under 2021, vilket avspeglas i antalet asylsökande. Under såväl 2020 som 2021 har avsevärt färre ensamkommande sökt asyl i Sverige, vilket påverkat antalet medicinska åldersbedömningar. Antalet begäran om medicinska åldersbedömningar i ärenden som avser sökande av kvinnligt kön har ökat jämfört med 2020. Enligt Migrationsverket är det totala antalet asylsökande flickor utan vårdnadshavare väsentligen oförändrat jämfört med 2020. Däremot har fler flickor från Somalia sökt asyl i Sverige. Somalia är ett land från vilket sökande ofta saknar id-handlingar.

Tabell 16. Antal inkomna begäran samt antal expedierade utlåtanden gällande medicinska åldersbedömningar i asylärenden

		2019	2020	2021	Förändring % 2021 jmf 2020
Antal inkomna begäran ¹	Totalt	248	167	131	-21,6
	Män	164	134	88	-34,3
	Kvinnor	84	33	43	30,3
Antal expedierade utlåtanden	Totalt	199	176	107	-39,2
	Män	130	134	67	-50,0
	Kvinnor	69	42	40	-4,8

¹ Ärenden som senare återkallats av Migrationsverket är inkluderade, 31 ärenden som inkom 2019 har återkallats, 27 ärenden som inkom 2020 har återkallats och 9 ärenden som inkom 2021 har återkallats vid tidpunkten för denna statistikframställning.

Antalet begäran av medicinska åldersbedömningar i brottmål uppgick till totalt två ärenden 2021, vilket är färre än 2020 (Tabell 17). Samtliga ärenden avsåg misstänkta gärningspersoner.

Tabell 17. Antal inkomna begäran samt antal expedierade utlåtanden gällande medicinska åldersbedömningar i brottmål

		2019	2020	2021	Förändring % 2021 jmf 2020
Antal inkomna begäran	Totalt	8	7	2	-71,4
	Män	7	7	2	-71,4
	Kvinnor	1	0	0	-
Antal expedierade utlåtanden	Totalt	9	7	2	-71,4
	Män	7	7	2	-71,4
	Kvinnor	2	0	0	-

I de utlåtanden som Rättsmedicinalverket utfärdat i asylärenden gällande män eller pojkar under 2021 har resultatet i 67 procent av ärendena med olika grad av säkerhet givit uttryck för en sannolikhetsövertikt för att den undersökta är 18 år eller äldre. Under 2020 var andelen 69 procent och året dessförinnan 66 procent (Tabell 18).

Tabell 18. Fördelning (antal) av möjliga svar i rättsmedicinska utlåtanden om ålder som utfärdats i asylärenden för män/pojkar

Resultatet...	2019	2020	2021
... talar starkt för att den undersökta är 18 år eller äldre. ¹			8
... talar för att den undersökta är 18 år eller äldre.	86	93	29
... talar möjligen för att den undersökta är 18 år eller äldre. ¹			8
... talar möjligen för att den undersökta är under 18 år.	44	41	22
Bedömning av den undersökta's ålder har inte varit möjlig att göra.	0	0	0
Samtliga bedömningar	130	134	67

¹Nytt skalsteg som infördes 2021-06-11.

I utlåtanden som gäller kvinnor eller flickor var andelen ärenden där resultatet talade för att den undersökta var äldre än 18 år 45 procent år 2021, 50 procent år 2020 och 57 procent år 2019 (Tabell 19). För kvinnor eller flickor är det möjligt att resultatet inte tillåter någon bedömning om ålder relativt 18-årsgränsen, det gäller för cirka 30 procent av alla ärenden. Det finns en skillnad mellan könen i andelen som bedöms vara över 18 år. En förklaring kan vara att Rättsmedicinalverkets modell är sämre på att identifiera kvinnor som vuxna.

Tabell 19. Fördelning (antal) av möjliga svar i rättsmedicinska utlåtanden om ålder som utfärdats i asylärenden för kvinnor/flickor

Resultatet...	2019	2020	2021
... talar för att den undersökta är 18 år eller äldre.	39	21	18
... talar möjligen för att den undersökta är under 18 år.	2	0	3
... talar för att den undersökta är under 18 år.	9	7	6
... tillåter ingen bedömning avseende den undersökta ålder relativt 18-årsgränsen.	19	14	11
Bedömning av den undersökta ålder har inte varit möjlig att göra.	0	0	2
Samtliga bedömningar	69	42	40

Handläggningstider

Handläggningstiderna för medicinska åldersbedömningar i asylärenden är långa och påverkas av många olika faktorer där Rättsmedicinalverket endast kan påverka ett fåtal. När Migrationsverket erbjuder en asylsökande möjlighet att genomgå en medicinsk åldersbedömning och den sökande och dennes gode man givit sitt skriftliga samtycke, begär Migrationsverket en medicinsk åldersbedömning. Rättsmedicinalverket skickar därefter anvisningar om hur bokning av undersökningar går till, till den asylsökande och dennes gode man. Den asylsökandes gode man bokar därefter tid för undersökningarna och Migrationsverket bokar vanligtvis resorna. Den tidskrävande processen innebär att från det att Rättsmedicinalverket får en begäran till dess att myndigheten skickar ett utlåtande till Migrationsverket har det under 2021 i genomsnitt gått 71 dagar vilket är en minskning jämfört med både 2020 och 2019 (Tabell 20). Medianvärdet för handläggningstiden var 61 dagar 2021. Rättsmedicinalverket har i dialog med Migrationsverket föreslagit en tätare uppföljning avseende bokningen av undersökningar för medicinsk åldersbedömning i syfte att förkorta handläggningstiden ytterligare för detta moment.

Om handläggningstiden beräknas från det att Rättsmedicinalverket har fått samtliga analyser och bilder till dess att utlåtandet är färdigställt var handläggningstiden 2021 i genomsnitt två dagar, vilket är kortare än 2020 (Tabell 20). Medianvärdet för handläggningstiden under 2021 var 1 dag vilket innebär en minskning med två dagar jämfört med 2020.

Tabell 20. Handläggningstid för medicinska åldersbedömningar i asylärenden

	Genomsnitt dagar			Median dagar		
	2019	2020	2021	2019	2020	2021
Inkommen begäran till skickat utlåtande	94	84	71	77	71	61
Inkomna analyser och bilder till skickat utlåtande	16	5	2	10	3	1

Handläggningstider för medicinska åldersbedömningar i brottmål beräknas från det datum en skriftlig begäran inkommit, vanligtvis från Polismyndigheten, till dess att Rättsmedicinalverket expedierat utlåtandet. I genomsnitt har det tagit 13 dagar vilket är 4 dagar kortare än 2020 (Tabell 21). Tiderna varierar mycket från ärende till ärende, där ärendenas komplexitet och antalet undersökningar som krävs i ett enskilt ärende är av stor betydelse för handläggningstiderna.

Tabell 21. Handläggningstid för medicinska åldersbedömningar i brottmål

	Genomsnitt dagar			Median dagar		
	2019	2020	2021	2019	2020	2021
Åldersbedömningar i brottmål	69	17	13	41	14	13

Kvalitetssäkring av medicinska åldersbedömningar

Enligt regleringsbrevet för 2021 ska Rättsmedicinalverket redovisa hur myndigheten har arbetat med kvalitetssäkring av medicinska åldersbedömningar.

Det vetenskapliga kunskapsunderlaget avseende medicinsk åldersbedömning utvecklas ständigt och för att säkerställa att Rättsmedicinalverkets metod fortsatt är relevant krävs kontinuerlig bevakning och analys av kunskapsområdet. Bevakningen innefattar manuell och automatisk global litteraturbevakning, kategorisering och analys av eventuell påverkan för verksamheten.

Under året har ett utökat vetenskapligt underlag identifierats i den systematiska bevakningen. Detta tillsammans med ytterligare statistiska beräkningar har legat till grund för förändrade rättsmedicinska utlåtanden. Mer differentierade utlåtanden om ålder lämnas till Migrationsverket från och med juni 2021. Vidare har metodbeskrivningen uppdaterats i enlighet med det utökade underlaget och it-system har justerats. Utöver myndighetens egna experter inom medicinsk åldersbedömning har även sakkunniga inom radiologi och statistik, som myndigheten har kontrakt med, involverats i såväl kvalitets- som utvecklingsarbetet.

Ett stärkt samarbete med Migrationsverket i form av löpande diskussions- och avstämningsmöten genomfördes under 2021. Vid dessa möten har bland annat handläggningstider diskuterats. I syfte att effektivisera processen och minska ledtiderna har ansvaret för vissa moment i asylärenden förtydligats, bland annat Migrationsverkets ansvar för att följa upp att undersökningar bokas in. Uppföljning har även skett med de leverantörer som utför undersökningarna.

En vetenskaplig artikel som i detalj beskriver Rättsmedicinalverkets modell för medicinsk åldersbedömning i asylärenden har författats och publicerats i den vetenskapliga tidskriften *Forensic Science International*. Syftet med artikeln är att sammanhängande och tydligt redovisa helheten i modellen, inklusive de bakomliggande beräkningar som gjorts. Detta underlättar en vetenskaplig

granskning av Rättsmedicinalverkets modell och därigenom också en utveckling av det vetenskapliga fältet.

Ett kvalitetsarbete i form av en systematisk översyn av underlaget för de medicinska åldersbedömningarna inom brottmål har under året initierats.

I juni 2020 tillsatte regeringen en utredning med uppdrag att granska och utöka kunskapsunderlaget rörande medicinska åldersbedömningar (dir. 2020:64). Utredningen ska slutredovisa arbetet senast den 31 maj 2024, men ett delbetänkande lämnades till regeringen i oktober 2021 (SOU 2021:84). I delbetänkandet ges ett antal rekommendationer för att utveckla arbetet med medicinska åldersbedömningar. Utredningen anser bland annat att Rättsmedicinalverket bör ta fram en fullständig redovisning av modellens osäkerheter och att myndigheten bör förse dem som ska använda utlåtandena med en utförlig beskrivning. Betänkandet bereds i Regeringskansliet.

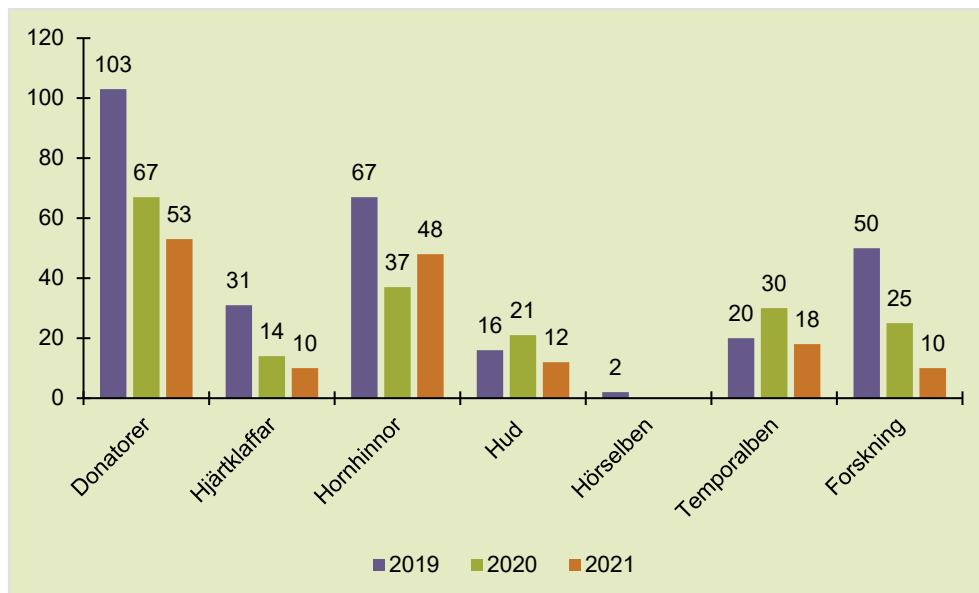
3.2.5 Vävnadsdonationer

Rättsmedicinalverket har inget uttalat uppdrag avseende tillvaratagande av vävnad för donationsändamål, men har genom avtal med Sveriges kommuner och regioner (SKR) arbetat donationsfrämjande sedan 2011. Rättsmedicinalverket ersätts ekonomiskt genom avtal för kostnader kopplade till donationsarbetet, såsom utbildning och övergripande samordning. Utöver myndighetens avtal med SKR har Rättsmedicinalverket ingått avtal med vävnadsinrättningar om ersättning per levererad vävnad. Tillsammans har avtalen mellan SKR, Rättsmedicinalverket och vävnadsinrättningarna bidragit till att omkring en fjärdedel av all transplanterad vävnad i Sverige kommer från donatorer från den rättsmedicinska verksamheten.

Inför 2021 skrevs inget nytt avtal, men Rättsmedicinalverkets donationsfrämjande arbete fortskred med kvarstående medel från tidigare år. Ett nytt avtal har tecknats för åren 2022 till och med 2024.

Antal donationsärenden har minskat såväl 2020 som 2021 vilket antas bero på att pandemin har försvårat donationsarbetet genom krav på testning, där tillgången till provtagningsmaterial och testkapacitet inom regionerna periodvis varit begränsad (Figur 8).

Figur 8. Antal donationsärenden och antal tillvaratagna vävnader

3.2.6 Kostnad per ärende

Vad gäller rättsmedicinsk obduktion har kostnaden per ärende ökat jämfört med 2020 till följd av att ärendemängden minskat samtidigt som kostnaderna ökat något (Tabell 22).

Inom medicinsk åldersbedömning har kostnaden per ärende ökat under 2021 på grund av att antalet ärenden minskat kraftigt, vilket får stor påverkan på kostnaden per ärende. Kostnaderna har inte kunnat minskas.

Tabell 22. Kostnad per ärende i kronor, avrundat till närmaste hundratal

Ärendetyp	2019	2020	2021
Rättsmedicinsk obduktion ¹	29 500	29 100	33 500
Rättsintyg			
Kroppsundersökning av levande	5 000	6 700	6 700
Yttrande	4 900	5 400	5 300
Medicinsk åldersbedömning	26 800	25 900	46 100

¹ Kostnad per ärende omräknad för 2020 och 2019 jmf med tidigare årsredovisningar.

3.3 Rättspsykiatri

Inom den rättspsykiatriska utredningsverksamheten genomförs tre typer av undersökningar: § 7-undersökningar, rättspsykiatriska undersökningar samt riskutredningar gällande personer som ansökt om att få fängelse på livstid omvandlat till ett tidsbestämt straff.

Verksamheten bedrivs vid undersökningsenheter i Stockholm och Göteborg. På uppdrag av Rättsmedicinalverket utför också Region Västerbotten § 7-undersökningar för de fyra nordligaste länen utifrån ett upprättat avtal.

Arbetet med projektering av den nya byggnaden för rättspsykiatriska enheten i Göteborg, kallad Salix, har pågått hela året. Rättsmedicinalverket samverkar med Kriminalvården om säkerhetsfrågor för de nya lokalerna. Byggandet av Salix är planerat att påbörjas i november 2023.

Inom den rättspsykiatriska avdelningen arbetar omkring 200 medarbetare. Bland dessa finns rättspsykiatriker, läkare under specialistutbildning, psykologer, sjuksköterskor, forensiska socialutredare, omvårdnadspersonal, administratörer och säkerhetsoperatörer. Därutöver finns omkring 120 timanställda, varav de flesta avser omvårdnadspersonal. Verksamheten bedrivs dygnet runt årets alla dagar.

Liksom föregående år har verksamheten under 2021 präglats av pandemin, om än i avtagande utsträckning. Ett fåtal fall av bekräftad smitta har förekommit bland de intagna. Ur smittspridningssynpunkt har dessa kunnat hanteras genom mindre anpassningar vid vistelseavdelningarna. För att minska risken för smittspridning tillämpade Rättsmedicinalverket ett anstånds-förfarande under årets första månader. Detta gällde § 7-undersökningar och rättspsykiatriska undersökningar där den misstänkte var på fri fot. Efter att undersökningarna återupptogs kunde samtliga ärenden där domstolen beviljat anstånd slutföras.

Pandemin har påverkat den rättspsykiatriska verksamheten, men i mindre utsträckning än förra året.

Myndigheten har gjort två anmälningar till Inspektionen för vård och omsorg (IVO). Den ena anmälan avsåg omfattande störningar i ett larmsystem vilket påverkade säkerheten och den andra anmälan gjordes enligt lex Maria. Rättsmedicinalverket har genomfört säkerhetshöjande åtgärder efter händelserna. IVO har i båda fallen avslutat ärendena utan att vidta några ytterligare åtgärder. Därutöver har IVO på eget initiativ genomfört tillsyn av den psykiatriska tvångsvård som myndigheten kan ge. Beslut har ännu inte meddelats. Ett beslut har däremot meddelats under året gällande en avskiljning under 2020. I detta beslut påtalade IVO en brist gällande förutsättningarna för beslut om förlängd avskiljning, men IVO vidtog inga ytterligare åtgärder.

Som ett led i patientsäkerhetsarbetet tog Rättsmedicinalverket under 2020 initiativ till en granskning av undersökningsenheternas läkemedelshantering.

Granskningarna har inte visat på några brister men ett antal rekommendationer på åtgärder lämnades. Kvalitetshöjande åtgärder har därför genomförts under 2021.

Det gäller exempelvis förtydliganden i rutiner om läkemedelshantering.

För sin verksamhet är myndigheten beroende av rättspsykiatriker. Likt tidigare år finns ett fortsatt behov av att rekrytera överläkare till enheten i Göteborg.

Tillgången till överläkare vid enheten i Stockholm är däremot god. I Sverige är antalet rättspsykiatriker förhållandevis litet och antalet nyexaminerade varje år är lågt. Under perioden 2012 till 2021 har Socialstyrelsen i genomsnitt utfärdat drygt fyra specialistbevis årligen. Utöver Rättsmedicinalverket är även regionerna, som ansvarar för den rättspsykiatriska vården, beroende av denna yrkesgrupp.

Den rättspsykiatriska verksamheten bedriver sitt kvalitetsarbete utifrån en systematisk kvalitetsutvecklingsmodell. Genom modellen underlättas inventering av behov och prioriteringar för att bibehålla hög kvalitet i de utlåtanden som myndigheten avger. Pandemin har delvis begränsat möjligheten till aktiviteter, men gemensamma falldragningar och återkopplingsmöten med den rättspsykiatriska vården har kunnat återupptas under 2021.

3.3.1 Rättspsykiatriska undersökningar

En domstol kan med stöd av 1 § lagen (1991:1137) om rättspsykiatrisk undersökning besluta om att en rättspsykiatrisk undersökning ska genomföras.

Syftet är att bedöma om det finns medicinska förutsättningar att överlämna den misstänkte till rättspsykiatrisk vård enligt 31 kap. 3 § brottsbalken.

Rättsmedicinalverket bedömer om den misstänkte har begått den aktuella gärningen under påverkan av en allvarlig psykisk störning och om en sådan störning föreligger även vid undersökningen.

Medan en rättspsykiatrisk undersökning pågår vistas den häktade i normalfallet hos Rättsmedicinalverket. Myndigheten har kapacitet att hålla 28 vistelseplatser öppna.

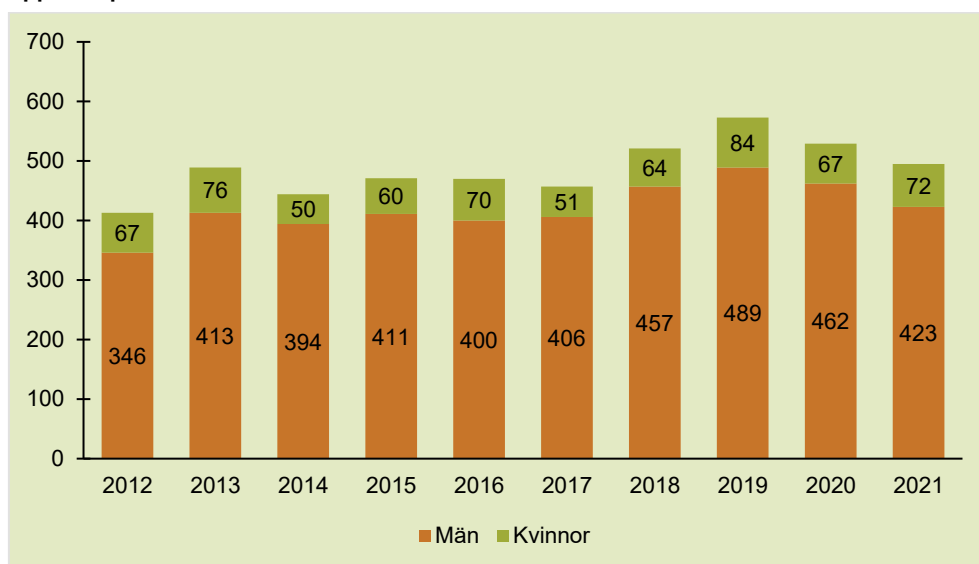
Under korta perioder kan dock antalet utökas till som mest 32 platser. Häktade personer är säkerhetsbedömda av Kriminalvården utifrån risk för rymning eller fritagning och risk för utagerande beteende. Häktade i högsta säkerhetsklass tas endast emot vid enheten i Stockholm.

Ärendeutveckling

Antalet rättspsykiatriska undersökningar fluktuerar mellan åren (Figur 9). Mellan 2017 och 2019 noterades ett ökat antal undersökningar, från 457 ärenden till 573,

vilket utgör en ökning med 25 procent. Därefter har antalet minskat. Minskningen har fortsatt under 2021 och ligger nu cirka 14 procent under 2019 års nivå.

Figur 9. Antal expedierade utlåtanden efter rättspsykiatriska undersökningar, uppdelat på män och kvinnor

Minskningen av antalet undersökningar gäller häktade personer. För personer på fri fot ses istället en viss ökning av ärendemängden (Tabell 23), men antalet ärenden är fortfarande färre än 2019.

Tabell 23. Antal expedierade utlåtanden efter rättspsykiatriska undersökningar (RPU), uppdelat på häktade och på fri fot, samt kvinnor och män

	2019	2020	2021	Förändring % 2021 jmf 2020
RPU Samtliga	573	529	495	-6,4
Häktade personer	431	411	367	-10,7
Kvinnor	52	46	44	-4,3
Män	379	365	323	-11,5
Personer på fri fot	142	118	128	8,5
Kvinnor	32	21	28	33,3
Män	110	97	100	3,1

Sannolikt påverkas inflödet av en mängd samverkande faktorer. Prioriteringar och satsningar inom rättsväsendet kan vara en förklaring. Det kan inte heller uteslutas att pandemin påverkat ärendemängden, men på vilket sätt är svårt att säga.

Handläggningstider

Enligt lagen (1991:1137) om rättspsykiatrisk undersökning ska en häktad person överföras till en undersökningsenhet inom sju dagar från det att enheten mottagit domstolens beslut. Anstånd kan inte sökas för detta.

Rättsmedicinalverket klarar inte alltid av att hålla regeln om sju dagar. Under 2021 överskreds regeln i 54 ärenden vilket utgör en mindre andel än 2020 men högre än under 2019 (Tabell 24). I regel avser överskridandet dock ett fåtal dagar.

Överskridanden
gäller oftast
ett fåtal dagar.

Tabell 24. Antal och andel (%) rättspsykiatriska undersökningar där lagstadgad tidsgräns för överföring till undersökningsenhet har överskridits

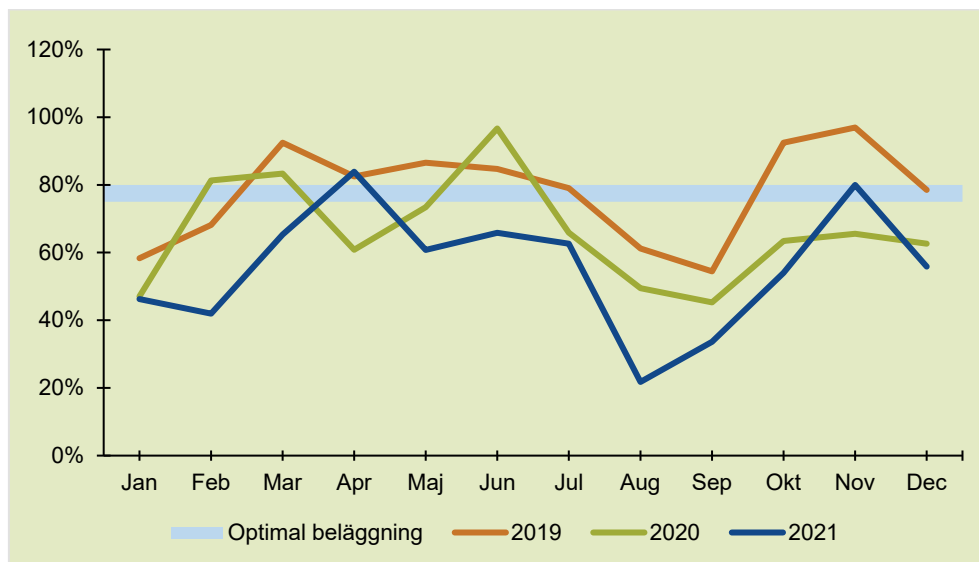
		2019	2020	2021	Förändring % 2021 jmf 2020
Ärenden för häktade där väntetiden överskred 7 dagar	Antal	51	77	54	-29,9
	Andel (%)	11,8	18,7	14,7	

Platsbrist på undersökningsenheternas vistelseavdelningar är den huvudsakliga orsaken till överskridanden. Vidare behöver det alltid finnas lokalmässig kapacitet att avskilja en intagen, vilket stundtals innebär att nya intag inte kan göras inom den lagfästa tidsramen. En optimal beläggning är omkring 75–80 procent av maximal kapacitet. När beläggningen övergår denna nivå påverkas möjligheten att ta emot nya ärenden och därmed kan överskridanden uppkomma. Under 2021 har även förekomsten av covid-19 bland intagna samt säkerhetshändelser (larmstörningar) bidragit till överskridanden.

Variationen i inflödet är stor under året och kan påverka möjligheterna till nya intag. För vissa perioder ses en mycket hög belastning medan det under andra perioder varit ytterst få nya ärenden som inkommit. Variationen kan illustreras genom beläggningsgraden vid undersökningsenheternas vistelseavdelningar (Figur 10 och Figur 11).

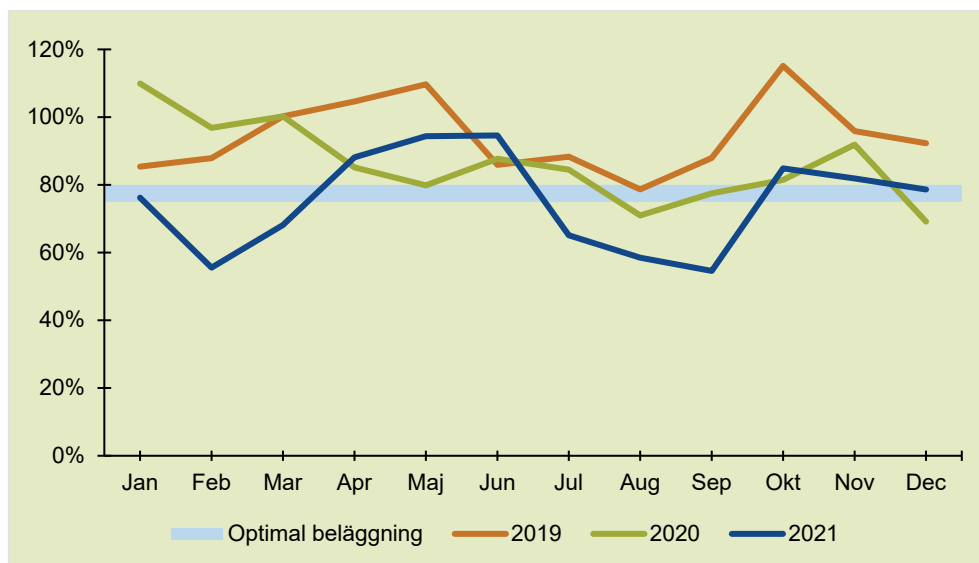
På vistelseavdelningen vid undersökningsenheten i Göteborg var den genomsnittliga beläggningsgraden 56 procent under 2021, vilket är en minskning jämfört med 2020 då beläggningsgraden var 66 procent. För enskilda månader var beläggningen som högst 84 procent och som lägst 22 procent. Enskilda dagar har beläggningen som högst varit 100 procent.

Figur 10. Genomsnittlig beläggning per månad på vistelseavdelningen vid undersökningsenheten i Göteborg

Under 2021 var beläggningen på vistelseavdelningen vid undersökningsenheten i Stockholm i medeltal 75 procent vilket var en minskning jämfört med 2020 då beläggningsgraden var 87 procent. För enskilda månader var beläggningen 95 procent som högst och som lägst 55 procent. Enskilda dagar har beläggningen som högst varit 119 procent.

Figur 11. Genomsnittlig beläggning per månad på vistelseavdelningen vid undersökningsenheten i Stockholm

Att undersökningsenheten i Göteborg inte tar emot häktade i högsta säkerhetsklass skapar behov av att flytta ärenden mellan enheterna. Även jävssituationer och hög ärendebelastning medför att ärenden behöver flyttas. Under 2021 bidrog även en störning i larmfunktionen till att ärenden flyttades mellan enheterna. År 2021

flyttades totalt 35 ärenden. Motsvarande antal för 2020 var 47. Minskningen beror sannolikt på den justering av undersökningsenheternas upptagningsområden som gjordes under 2020, vilken jämnat ut ärendebelastningen mellan enheterna.

För häktade personer ska Rättsmedicinalverket enligt författning lämna sitt utlåtande till domstolen inom fyra veckor. För personer på fri fot ska utlåtandet lämnas inom sex veckor. Rättsmedicinalverket kan begära anstånd om undersökningen inte kan slutföras inom den lagfästa tidsramen (Tabell 25). För häktade var de vanligaste skälen till att anstånd begärts behov av utökad observationstid eller platsbrist på vistelseavdelningarna. Även anstånden påverkas således av det varierande inflödet.

Andelen rättspsykiatriska undersökningar med anstånd där personen är häktad har minskat något jämfört med 2020 men är alltså högre än 2019. Andelen ärenden med anstånd där den som undersökts är på fri fot har däremot ökat påtagligt under 2021. Orsaken är det generella anståndsförfarandet som tillämpats under året.

Tabell 25. Antal och andel (%) rättspsykiatriska undersökningar med anstånd

		2019	2020	2021	Förändring % 2021 jmf 2020
Anstånd totalt	Antal	103	129	140	8,5
	Andel (%)	18,0	24,4	28,3	
Anstånd för häktade personer	Antal	60	93	68	-26,9
	Andel (%)	13,9	22,6	18,5	
Anstånd för personer på fri fot	Antal	43	36	72	100,0
	Andel (%)	30,3	30,5	56,3	
Anstånd för kvinnor	Antal	15	16	20	25,0
	Andel (%)	17,9	23,9	27,8	
Anstånd för män	Antal	88	113	120	6,2
	Andel (%)	18,0	24,5	28,4	

Eftersom de flesta ärenden expedieras efter fyra respektive sex veckor uppgår medianen av handläggningstiderna till 28 dagar för häktade personer och 42 dagar för personer på fri fot (Tabell 26). För häktade personer var den genomsnittliga handläggningstiden i stort sett densamma under 2021 som under 2020. När det gäller personer på fri fot har handläggningstiden däremot ökat med fyra dagar. Anledningen till ökningen är det generella anståndsförfarande som tillämpades under en del av 2021 till följd av pandemin.

Tabell 26. Handläggningstid RPU, uppdelat på häktade och på fri fot, samt uppdelat på kvinnor och män

	Genomsnitt dagar			Median dagar		
	2019	2020	2021	2019	2020	2021
Häktade personer	31	30	30	28	28	28
Kvinnor	33	31	29	28	28	28
Män	31	30	30	28	28	28
Personer på fri fot	52	58	62	42	42	42
Kvinnor	53	77	62	42	42	42
Män	52	53	62	42	42	42

Domstolens frågor vid rättspsykiatrisk undersökning

På uppdrag av domstolen bedömer Rättsmedicinalverket om den misstänkte haft en allvarlig psykisk störning vid gärningen respektive vid undersökningstillfället. Om en allvarlig psykisk störning föreligger vid gärningstillfället ska påföljden i första hand bli annan än fängelse. Om en allvarlig psykisk störning föreligger vid undersökningstillfället kan personen dömas till rättspsykiatrisk vård. Den rättspsykiatriska undersökningen kan även, om domstolen begär det, innehålla fler bedömningar än enbart dem om allvarlig psykisk störning. Domstolen kan exempelvis begära att Rättsmedicinalverket bedömer om en allvarlig psykisk störning varit självförvållad genom rus eller annat liknande tillstånd (Tabell 27).

Domstolen kan även begära att myndigheten bedömer om den misstänkte, i det fall en allvarlig psykisk störning föreligger vid undersökningstillfället, bör överlämnas till rättspsykiatrisk vård med eller utan särskild utskrivningsprövning. Särskild utskrivningsprövning innebär att förvaltningsrätten prövar om vården ska upphöra. Om rätten inte beslutat om särskild utskrivningsprövning avgör chefsöverläkaren när vården ska upphöra.

Om en person till följd av en allvarlig psykisk störning saknat förmåga att inse gärningens innebörd eller, om sådan förmåga finns, att anpassa sitt handlande efter sådan insikt får personen inte dömas till fängelse såvida inte den enskilde själv vållat sitt tillstånd genom rus eller på något annat liknande sätt. Domstolen kan begära att Rättsmedicinalverket bedömer om personen saknat någon av dessa förmågor.

För de olika frågetyperna ses endast små förändringar under de senaste tre åren (Tabell 27).

Tabell 27. Antal och andel rättspsykiatriska undersökningar med förfrågningar från domstolarna

Förfrågningar		2019	2020	2021
RPU totalt	Antal	573	529	495
Till följd av den allvarliga psykiska störningen saknat förmåga att inse gärningens innebörd	Antal	485	460	419
	Andel (%)	84,6	87,0	84,6
Till följd av den allvarliga psykiska störningen saknat förmåga att anpassa sitt handlande efter sådan insikt	Antal	475	459	422
	Andel (%)	82,9	86,8	85,3
Självförvållat rus eller annat liknande tillstånd vid gärningen	Antal	231	217	203
	Andel (%)	40,3	41,0	41,0
Rättspsykiatrisk vård <u>med</u> särskild utskrivningsprövning	Antal	525	486	455
	Andel (%)	91,6	91,9	91,9
Rättspsykiatrisk vård <u>utan</u> särskild utskrivningsprövning	Antal	42	40	40
	Andel (%)	7,3	7,6	8,1

Andel undersökta med allvarlig psykisk störning

Andelen undersökta som bedömts ha en allvarlig psykisk störning vid gärningen har minskat lite jämfört med föregående år (Tabell 28). Även vad gäller andelen med allvarlig psykisk störning vid undersökningen syns en mindre förändring. Att andelen som bedömts ha en allvarlig psykisk störning vid undersökningen är något lägre än andelen vid gärningen förklaras av att vissa tillstånd, exempelvis initierade av drogintag, kan vara övergående. Personen kan då inte dömas till rättspsykiatrisk vård. Mellan åren 2012 och 2019 ökade andelen undersökta som bedömdes ha en allvarlig psykisk störning vid gärningen, men har därefter stabiliserats (Figur 12 sidan 47).

Tabell 28. Antal och andel rättspsykiatriska undersökningar med bedömning av en allvarlig psykisk störning i expedierade utlåtanden

		2019		2020		2021	
		Antal	Andel (%)	Antal	Andel (%)	Antal	Andel (%)
Antal RPU	Totalt	573	100,0	529	100,0	495	100,0
Allvarlig psykisk störning vid gärningen	Totalt	335	58,5	303	57,3	278	56,2
	Kvinnor	53	63,1	43	64,2	37	51,4
	Män	282	57,7	260	56,3	241	57,0
Allvarlig psykisk störning vid undersökningen	Totalt	300	52,4	278	52,6	257	51,9
	Kvinnor	51	60,7	42	62,7	35	48,6
	Män	249	50,9	236	51,1	222	52,5

Psykiatrisk vård under undersökningsperioden

Häktade personer som vistas vid myndigheten behöver i vissa fall akut psykiatrisk vård medan undersökningen pågår. Rättsmedicinalverket kan då ge vård med stöd av lagen (1991:1129) om rättspsykiatrisk vård (LRV). Med stöd av lagen kan vård

ges under tvång. Under 2021 fick totalt 46 personer varav 5 kvinnor vård enligt LRV. Motsvarande siffror för 2020 var 101 personer, varav 10 kvinnor.

Enligt samma lag får en patient hållas avskild från andra patienter endast om det är nödvändigt på grund av att patienten genom aggressivt eller störande beteende allvarligt försvårar vården av andra. Ett beslut om avskiljande gäller högst åtta timmar men kan förlängas. Under 2021 avskildes 26 personer mer än åtta timmar. Tre av dessa var kvinnor. Motsvarande antal för 2020 var 58 personer varav sex kvinnor. Skälen till denna minskning ska fortsatt analyseras men sannolikt har det utvecklingsarbete myndigheten bedriver kring tvångsvård bidragit till minskningen. Bland annat har interna fortbildningsinsatser genomförts.

3.3.2 Paragraf 7-undersökningar

Enligt 7 § lagen (1991:2041) om särskild personutredning i brottmål, m.m. får domstolen förordna en läkare att avge ett läkarintyg om en misstänkt, en så kallad § 7-undersökning. Denna undersökning kan beskrivas som en screeningundersökning där läkaren bedömer om det finns skäl att genomföra en rättspsykiatrisk undersökning.

Vid en § 7-undersökning träffar en läkare den misstänkte under cirka en timmes tid för att bedöma personens psykiatriska status. Som underlag för bedömningen har läkaren även tillgång till handlingar från domstolen och dokument kan även begäras in från exempelvis socialtjänst och sjukvård.

Domstolen kan även begära en typ av § 7-undersökning som innebär att läkaren tar ställning till om den misstänkte kan överlämnas till rättspsykiatrisk vård utan särskild utskrivningsprövning (så kallad § 7-vård). Denna typ av undersökning följs i regel inte av en rättspsykiatrisk undersökning.

Ärendeutveckling

Antalet § 7-undersökningar har minskat de senaste åren och var under 2021 det lägsta under den senaste tioårsperioden. Minskningen ses i samtliga typer av § 7-undersökningar, men under 2021 ökade antalet undersökningar av personer på fri fot något jämfört med 2020 (Tabell 29).

Antalet § 7-undersökningar är det lägsta på tio år.

Tabell 29. Antal expedierade § 7-intyg, uppdelat på kvinnor och män, uppdelat på häktade och personer på fri fot, respektive uppdelat på ordinära § 7-intyg och § 7-intyg vård

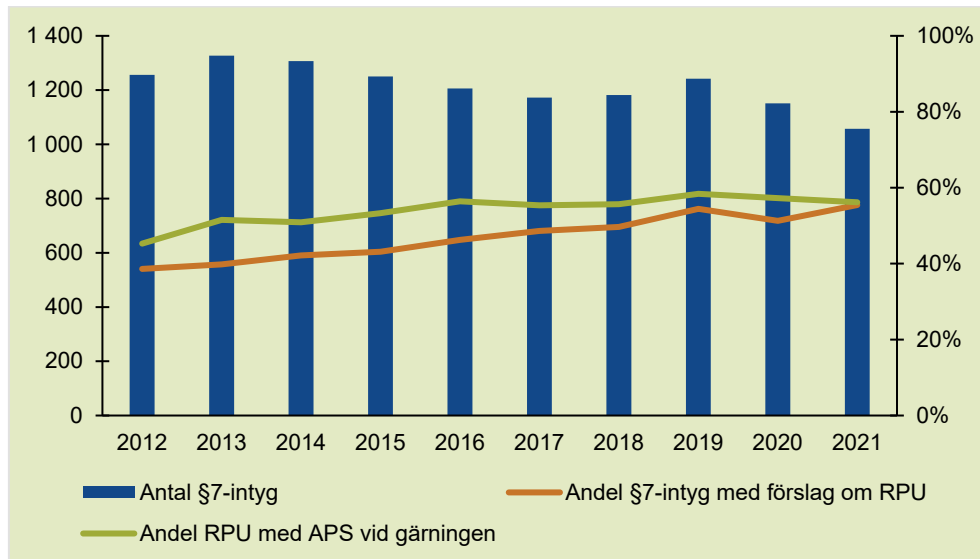
	2019	2020	2021	Förändring % 2021 jmf 2020
§ 7-intyg samtliga	1 242	1 152	1 057	-8,2
Kvinnor	182	167	156	-6,6
Män	1 060	981	901	-8,2
Häktade personer	831	798	697	-12,7
Personer på fri fot	411	354	360	1,7
Ordinära § 7-intyg	915	853	785	-8,0
§ 7-intyg vård	327	299	272	-9,0

Orsakerna bakom minskningen är inte klarlagda. Det är dock inte uteslutet att pandemin påverkat ärendeflödet, men exakt hur är svårt att säga. För att bidra till en minskad smittspridning beslutade Rättsmedicinalverket att ansöka om anstånd hos domstolarna för undersökningar av personer på fri fot. Beslutet tillämpades under de första fem månaderna 2021. När undersökningarna återupptogs förväntades att en större mängd ärenden skulle komma till myndigheten. Denna ökning uteblev dock.

Ett underlag för domstolens beslut om att förordna om en § 7-undersökning är Kriminalvårdens personutredningar. I dessa utredningar kan Kriminalvården ange om de anser att en § 7-undersökning bör göras. Rättsmedicinalverket har följt personutredningarnas utveckling. Antalet genomförda utredningar uppgick under 2021 till drygt 30 800 stycken, vilket är en ökning med drygt 2 procent jämfört med 2020 (30 200 stycken). Andelen personutredningar där en § 7-undersökning föreslås var under 2021 drygt 2 procent vilket är i nivå med föregående år. Den fortsatta minskningen av antalet § 7-undersökningar synes därför inte kunna förklaras av förändringar i Kriminalvårdens benägenhet att föreslå den aktuella undersökningen.

Andelen § 7-undersökningar där Rättsmedicinalverket rekommenderar att en rättspsykiatrisk undersökning genomförs har stadigt ökat. Under 2021 rekommenderades en undersökning i 55 procent av ärendena. År 2012 rekommenderades en rättspsykiatrisk undersökning i knappt 40 procent av undersökningarna (Figur 12). Bakgrunden till ökningen är inte känd, men en tänkbar anledning är att domstolarna ökat sin precision vad gäller att identifiera de ärenden där det finns skäl att utreda om en allvarlig psykisk störning föreligger.

Figur 12. Antal expedierade § 7-intyg, andel § 7-intyg med förslag om RPU samt andel RPU:er där den undersökta personen bedömdes ha en APS vid gärningen

Handläggningstider

Det finns ingen lagstadgad handläggningstid för § 7-undersökningar, men de ska handläggas så fort som möjligt, inte minst med tanke på att personerna oftast är frihetsberövade. För häktade personer har handläggningstiden (median) minskat med en dag jämfört med föregående år (Tabell 30). För personer på fri fot har handläggningstiden ökat. Jämfört med 2019 har handläggningstiden varit längre under både år 2020 och år 2021. Orsaken till detta är pandemin. Som redovisats ovan kallades inte personer på fri fot under årets första fem månader liksom under drygt två månader under 2020. Ärendena har under tiden varit pågående, men någon handläggning har i praktiken inte utförts. Samtliga berörda ärenden har dock kunnat slutföras under året.

Undersökningar som behövt skjutas upp har dock kunnat genomföras under året.

Tabell 30. Handläggningstid § 7-intyg, uppdelat på häktade personer och personer på fri fot, respektive uppdelat på kvinnor och män

	Genomsnitt dagar			Median dagar		
	2019	2020	2021	2019	2020	2021
Häktade personer	16	16	18	14	15	14
Personer på fri fot	46	62	91	39	44	70
Kvinnor	30	37	59	22	21	27
Män	25	28	40	17	17	18

3.3.3 Riskutredningar vid omvandling av livstidsstraff

En person som dömts till livstids fängelse kan ansöka om att få sitt straff tidsbestämt. Ärendena prövas av Örebro tingsrätt enligt lagen (2006:45) om omvandling av fängelse på livstid. På uppdrag av tingsrätten genomför Rättsmedicinalverket en utredning av risken för att den livstidsdömde återfaller i brottslighet, så kallad riskutredning. Cirka 150 personer avtjänar livstidsstraff i Sverige.

Ärendeutveckling och handläggningstider

Antalet riskutredningar bestäms av hur många som ansöker om att få sitt straff tidsbestämt. Efter en ökning under 2020 var antalet riskutredningar under 2021 åter på 2019 års nivå vilket bedöms utgöra en normal variation mellan år (Tabell 31).

Handläggningstiden för dessa utredningar är inte lagstadgad. Men som praxis anger Örebro tingsrätt sex veckors handläggningstid. Handläggningstiden har under 2021 ökat jämfört med 2020 men var samtidigt lägre än under 2019.

Statistiken delas inte upp efter kön då antalet kvinnor som genomgår utredningar är litet.

Tabell 31. Antal expedierade riskutredningar och handläggningstider

	2019	2020	2021	Förändring % 2021 jmf 2020
Antal riskutredningar	27	36	26	-27,8
Handläggningstid (genomsnitt)	73	60	59	-1,7
Handläggningstid (median)	75	49	57	16,3

3.3.4 Socialstyrelsens rättsliga råd

Domstolen kan begära att Socialstyrelsens råd för vissa rättsliga, sociala och medicinska frågor lämnar ett utlåtande om Rättsmedicinalverkets bedömningar. Inom det rättspsykiatriska verksamhetsområdet kan detta gälla samtliga undersökningstyper.

Inga § 7-undersökningar har varit aktuella hos rådet de senaste tre åren. För rättspsykiatriska undersökningar har utlåtande lämnats i 12 ärenden under 2021. I två av dessa har rådet gjort en annan bedömning än Rättsmedicinalverket. Frågan har i båda ärendena gällt om allvarlig psykisk störning föreligger eller inte. Motsvarande antal för 2020 var 17 ärenden varav rådet gjorde en annan bedömning i fyra av ärendena. Under 2019 prövades nio ärenden, varav rådet gjorde en annan bedömning i två ärenden. Rådet har således konsulterats i färre ärenden under 2021

än föregående år, men i fler jämfört med år 2019. Det handlar dock om relativt låga antal varför det är svårt att närmare analysera bakgrunden till detta.

Under 2021 har utlåtande begärts för två riskutredningar, men rådet gjorde ingen annan bedömning än Rättsmedicinalverkets. År 2020 lämnade rådet utlåtande över fyra riskutredningar och gjorde en annan bedömning i ett ärende. Under 2019 lämnades ett utlåtande i vilket rådet inte gjorde någon annan bedömning.

3.3.5 Säkerhet

Trots ett aktivt säkerhetsarbete uppstår ett antal incidenter varje år. Antalet rapporter om hot och våld inom den rättspsykiatriska avdelningen uppgick 2021 till 78 vilket är en ökning med 13 rapporter (20 procent) jämfört med 2020 (Tabell 32). Även i förhållande till totala antalet vistelsedagar, det vill säga summan av samtliga vistelsedagar för alla häktade under året, har antalet rapporter ökat, från knappt 9 incidenter per 1 000 vistelsedagar under 2020 till drygt 11 incidenter under år 2021.

Tabell 32. Antal rapporter om hot- och våldsinincidenter vid de rättspsykiatriska undersökningsenheterna

	2019	2020	2021	Förändring % 2021 jmf 2020
Hot och våld totalt	95	65	78	20,0
Göteborg	41	31	31	0,0
Stockholm	54	34	47	38,2
Totalt antal per 1 000 vistelsedagar	11,9	8,7	11,4	31,0

Källa: Enheternas incidentrapporter.

Förändringar i antalet rapporter kan ha flera förklaringar. Under perioder med hög beläggning, vilket innebär att flera häktade personer vistas samtidigt inom verksamheten, kan risken för konfliktsituationer öka. Emellanåt förekommer individer med starkt utagerande beteende vilket kan föranleda en betydande mängd rapporter. Rättsmedicinalverket har också utvecklat sitt arbete kring incidentrapportering under året i syfte att förenkla rapporteringen. Ökat fokus på incidentrapportering kan ha bidragit till ökningen.

Med stöd av häkteslagen kan Rättsmedicinalverket avskilja personer som stör ordningen och säkerheten vid verksamheten. Under 2021 beslutades om totalt 128 avskiljningar. Motsvarande antal 2020 var 92 avskiljningar och 126 för år 2019.

3.3.6 Kostnad per ärende

Ökningen av kostnaden per ärende för rättspsykiatriska undersökningar vad gäller häktade personer beror på att antalet ärenden minskat jämfört med föregående år, samtidigt som kostnaderna för verksamheten (t.ex. löner och lokaler) inte minskat. För rättspsykiatriska undersökningar gällande personer på fri fot och §7-intyg skiljer sig inte kostnaderna lika mycket åt jämfört med föregående år (Tabell 33).

Tabell 33. Kostnad per ärende i kronor, avrundat till närmaste hundratal

Ärendetyp	2019	2020	2021
RPU – häktade personer ¹	433 000	487 600	586 600
RPU – personer på fri fot ¹	124 300	147 600	152 600
§ 7-intyg ¹	11 700	14 200	14 100

¹Kostnad per ärende omräknad för 2020 och 2019 jmf med tidigare årsredovisningar.

3.4 Övrig återrapportering

3.4.1 Kompetensförsörjning

Med kompetensförsörjning menas att Rättsmedicinalverket ska kunna attrahera, rekrytera och behålla rätt kompetens på kort och lång sikt för att nå verksamhetens mål. Det innebär också att medarbetare ges möjlighet att utvecklas i sina yrkesroller, att de känner engagemang och bidrar till verksamhetens utveckling.

Attrahera och rekrytera

Rättsmedicinalverket har en tydlig arbetsgivarprofilering med syfte att stärka myndighetens förmåga att attrahera och rekrytera nya medarbetare. Året har präglats av pandemin vilket påverkat möjligheten att fysiskt närvara vid bland annat rekryteringsmässor.

Inom vissa områden har Rättsmedicinalverket haft svårigheter att rekrytera kompetens och yrkesgrupper, exempelvis inom informationssäkerhet och yrkesgruppen sjuksköterskor. Under året nyanställdes 55 medarbetare, timavlönade inte inräknade, varav merparten var ersättningsrekryteringar. De utökningar som gjorts har främst rört it-kompetens med syfte att öka takten i digitaliseringsarbetet.

Utveckla och behålla

Rättsmedicinalverket har en omfattande intern utbildningsverksamhet för att introducera och vidareutveckla medarbetare. Flera yrkeskategorier har också interna nätverk för fortbildning och erfarenhetsutbyte. Rättsmedicinalverket är den enda aktör som kan utbilda specialistläkare i rättsmedicin, vilket kräver stora resurser. Inte minst från specialistläkarna i form av handledning. Det tar minst fem år att utbilda legitimerade läkare till specialistläkare i rättsmedicin och minst två och ett halvt år att utbilda specialistläkare i psykiatri till rättspsykiatriker. Myndigheten arbetar med att säkerställa en långsiktighet i kompetensförsörjningen.

Under året har ett mentorprogram för forskningshandledare tagits fram. Syftet med programmet är att deltagarna ska utveckla forskarhandledarskapet, men också att etablera en gemensam plattform och syn på forskarhandledning inom myndigheten. Förhoppningen är att detta kommer stärka samspelet inom organisationen, men också säkerställa att forskning sker enligt god forskningssed. Programmet är ett pilotprojekt som ska utvärderas inför beslut om det ska bli ett permanent inslag inom myndigheten.

Myndigheten har en modell för att säkerställa systematisk chefs- och ledarskapsutveckling, vilket är centralt för kompetensförsörjningen. Arbetet har påverkats av pandemin som inneburit en ökad osäkerhet och svårighet att planera

och genomföra utbildningar där fysisk närvaro är att föredra. Flera utbildningar har fått ställas in vilket kan komma att leda till ett ökat behov av utbildningsinsatser kommande år. Myndighetens ledningsgrupp har bedrivit ledningsgruppsutveckling med syfte att uppnå ökat samspel inom myndigheten.

Under året har ett nytt lokalt avtal för omställningsmedel, inom myndigheten kallat utvecklingsstöd, utarbetats. Utgångspunkten för utvecklingsstödet vid Rättsmedicinalverket är myndighetens strategiska inriktning och analys av omvärldsförändringar. Nya eller förändrade arbetssätt och arbetsuppgifter kräver förmåga till anpassning, rörlighet och omställning av kompetens. Utvecklingsstöd kan bidra till att möta dessa utmaningar genom att medarbetarna ges möjlighet att vidareutvecklas för ett hållbart arbetsliv. Under året har cirka 393 600 kronor nyttjats.

Under året har en översyn av myndighetens lönebildning genomförts, vilket ökat kunskapen och förståelsen för myndighetens lönesättning samt grunder för prestationsbedömning i samband med löneöversyn. Översynen har bidragit till flera förslag på insatser att ta ställning till i det framtida arbetet kring enhetlig lönebildning.

Vid utgången av året hade Rättsmedicinalverket 543 anställda, varav 64 procent (345) kvinnor och 36 procent (198) män. Här ingår inte timavlönade eller arvoderade medarbetare.

Avsluta

Myndighetens personalomsättning, det vill säga avgångar bland tillsvidareanställd personal vid myndigheten inklusive pensionsavgångar, uppgick till 5,79 procent 2022. Rättsmedicinalverket bedömer att det är en rimlig nivå. I samband med att en medarbetare slutar erbjuds avslutningssamtal som är betydelsefulla ur ett lärandeperspektiv för myndigheten. Synpunkter som förs fram ökar kunskapen om hur Rättsmedicinalverket kan bli ännu bättre på att attrahera och behålla medarbetare.

3.4.2 Forskning

Enligt 2 § p.9 i förordningen (2007:976) med instruktion för Rättsmedicinalverket ska myndigheten särskilt svara för utvecklingsarbete, forskning och stöd åt forskning av betydelse för verksamheten.

Rättsmedicinalverket har under lång tid stöttat forskning vid svenska universitet genom överenskommelser om samarbete, centrumbildningar, kombinationstjänster och adjungeringar. Samarbetet med universiteten är en förutsättning för att

Rättsmedicinalverket ska kunna utveckla sin verksamhet genom långsiktig och högkvalitativ forskning. Medarbetare med hög akademisk forskningskompetens är nödvändigt för att säkerställa ett vetenskapligt förhållningssätt i utförande av uppdraget. Under 2021 har överenskommelser med Göteborgs universitet, Karolinska institutet och Linköpings universitet reviderats.

Rättsmedicinalverket har totalt 17 medarbetare som i sin tjänst även genomgår forskarutbildning. Två medarbetare har disputerat och en har meriterat sig som docent under 2021. Förutom doktoranderna har Rättsmedicinalverket 13 medarbetare med anknytning till svenska universitet varav fem är professorer, sex är lektorer och ytterligare två har adjungering som adjunkt.

Rättsmedicinalverkets forskningspolicy lyfter fram vikten av att ta fram ny kunskap och att sedan omsätta den i verksamheten. Rättsmedicinalverket har under året drivit eller medverkat i forskning som genererat 53 publikationer i vetenskapliga tidskrifter, varav 22 från avdelningen för rättsgenetik och rättskemi, 17 från avdelningen för rättsmedicin samt 14 från avdelningen för rättspsykiatri.

53 publikationer
i vetenskapliga
tidskrifter

Forskningsresultat har återförts till verksamheterna i form av ny kunskap, rutiner och metoder. Bland annat har forskning om läkemedlet Elvanse bidragit till ett nytt informationsblad till uppdragsgivare och nya bedömningsunderlag för den rättskemiska verksamheten. Även forskning kring alternativa Y-kromosommarkörer har bidragit till implementering av nya rutiner och metoder för släktskapsundersökningar på fädernet inom den rättsgenetiska verksamheten. Utifrån en kunskapsöversikt har nya riktlinjer för undersökning av anafylaktisk chock implementerats inom den rättsmedicinska verksamheten. Under 2021 har forskningen kring aktivering av hjärnans receptorer utvecklats och resultaten direkt kunnat användas som underlag för klassning av nya missbruksmedel genom samarbete med Folkhälsomyndigheten och den europeiska myndigheten EMCDDA (European Monitoring Center for Drugs and Drug Addiction). Totalt överlämnades 39 rapporter till Folkhälsomyndigheten.

Under 2021 beslutades om en ny struktur för styrning och ledning av forskning inom Rättsmedicinalverket. Genom att tydliggöra ansvar och mandat har förutsättningarna för att på ett samordnat sätt prioritera och hantera gemensamma frågor ökat. Vidare inrättades ett vetenskapligt råd med uppdrag att kvalitetssäkra och utvärdera resultaten av myndighetens forskning.

3.4.3 Internationellt samarbete

Rättsmedicinalverket har, enligt 2 § p.8 i förordningen (2007:976) med instruktion för Rättsmedicinalverket, i uppdrag att ansvara för internationellt samarbete inom sitt ansvarsområde. Reserestriktioner och svårigheter att träffas fysiskt har begränsat möjligheterna att delta eller anordna internationella konferenser och möten. En del internationella konferenser har dock ägt rum digitalt.

3.4.4 Kommunikation

Rättsmedicinalverket har, enligt 2 § p.7 i förordningen (2007:976) med instruktion för Rättsmedicinalverket, i uppdrag att ansvara för information inom sitt ansvarsområde till andra myndigheter och enskilda.

Rättsmedicinalverkets främsta kanal för att samlat sprida information om myndighetens verksamhetsområden är den externa webbplatsen. Under året har utvecklingsarbete pågått bland annat för att ytterligare tillgänglighetsanpassa webbplatsen och att sökmotoroptimera den för att öka spridningen av myndighetens expertis. Rättsmedicinalverket närvarar i två sociala medier, LinkedIn och Facebook. Närvaron på LinkedIn syftar främst till att profilera Rättsmedicinalverket som arbetsgivare för potentiella medarbetare. På Facebook syftar närvaron till att sprida kunskap om myndighetens verksamhet till en bredare allmänhet och att bidra med kunskap om våra frågor i det offentliga samtalet.

Genom att producera en egen podd sprids Rättsmedicinalverkets expertkunskaper på ett populärvetenskapligt sätt till en bredare allmänhet med fördjupning inom flera av myndighetens expertområden. Antalet lyssnare har ökat kraftigt och under 2021 hade podden 17 900 lyssningar. Under året har ambitionsnivån också höjts när det gäller att sprida information genom redaktionella medier. På alla dessa sätt bidrar Rättsmedicinalverket med sin kunskap till det offentliga samtalet.

3.5 Kostnader och intäkter per verksamhetsområde

De totala kostnaderna har ökat med fem procent eller cirka 29 miljoner kronor, varav de fördelade gemensamma kostnaderna utgör en ökning med cirka 6 miljoner kronor (Tabell 34). Kostnadsökningen är störst inom Rättsmedicin och Rättspsykiatri.

Tabell 34. Redovisning av kostnader per verksamhetsområde (andel i procent)^{1,2}

Verksamhetsområde	2019		2020		2021	
	tkr	andel	tkr	andel	tkr	andel
Rättsgenetik	28 086	4,8	26 210	4,3	25 720	4,1
Rättskemi	124 809	21,5	123 255	20,4	125 623	19,9
Rättsmedicin	202 705	34,9	211 448	35,1	224 963	35,6
Rättspsykiatri	224 923	38,7	242 009	40,1	255 687	40,5
Totalt	580 523	100,0	602 923	100,0	631 993	100,0

¹ Myndighetsgemensamma kostnader, 90 416 tkr år 2021, har fördelats per verksamhetsområde i relation till personalkostnaderna.

² År 2020 och 2019 är omräknade och fördelningen mellan verksamhetsområdena skiljer sig jmf. med tidigare årsredovisningar.

Rättsmedicinalverket har under 2021 tilldelats utökade anslagsmedel som möjliggjort en högre kostnadsnivå. Som en följd av högre kostnader ökade anslagsintäkterna med sammanlagt 30 miljoner kronor (Tabell 35).

Tabell 35. Redovisning av anslagsintäkter per verksamhetsområde (andel i procent)^{1,2}

Verksamhetsområde	2019		2020		2021	
	tkr	andel	tkr	andel	tkr	andel
Rättsgenetik	7 126	1,6	7 148	1,5	7 344	1,5
Rättskemi	49 977	11,1	47 160	10,0	47 964	9,6
Rättsmedicin	171 191	38,0	175 500	37,4	189 963	38,1
Rättspsykiatri	222 143	49,3	239 565	51,0	253 710	50,8
Totalt	450 436	100,0	469 373	100,0	498 982	100,0

¹ Myndighetsgemensamma anslagsintäkter, 72 422 tkr år 2021, har fördelats per verksamhetsområde i relation till personalkostnaderna.

² År 2020 och 2019 är omräknade och fördelningen mellan verksamhetsområdena skiljer sig jmf. med tidigare årsredovisningar.

Intäkterna exklusive anslagsintäkter har minskat under 2021 med cirka 6 miljoner kronor jämfört med 2020 (Tabell 36). Minskningen har framför allt skett inom verksamhetsområde Rättskemi och Rättsgenetik. Minskningen av avgiftsintäkter inom dessa områden beror till stor del på ett minskat ärendeflöde som i sin tur kan härledas till effekter av pandemin, vilket finns mer utförligt förklarat i resultatredovisningen för Rättsgenetik respektive Rättskemi.

Tabell 36. Redovisning av intäkter exklusive anslagsintäkter per verksamhetsområde (andel i procent)^{1,2}

Verksamhetsområde	2019		2020		2021	
	tkr	andel	tkr	andel	tkr	andel
Rättsgenetik	19 226	14,8	12 818	9,7	10 783	8,6
Rättskemi	80 432	61,9	81 859	62,2	78 629	62,7
Rättsmedicin	27 573	21,2	34 419	26,2	34 045	27,1
Rättspsykiatri	2 780	2,1	2 445	1,9	1 977	1,6
Totalt	130 010	100,0	131 540	100,0	125 434	100,0

¹ Myndighetsgemensamma intäkter, 811 tkr år 2021, har fördelats per verksamhetsområde i relation till personalkostnaderna.

² År 2020 och 2019 är omräknade och fördelningen mellan verksamhetsområdena skiljer sig jmf. med tidigare årsredovisningar.

Under 2021 har Rättsmedicinalverkets samlade överskott inom uppdragsverksamheten fortsatt att minska. Uppdragsverksamheten som helhet visar ett negativt resultat om cirka 7,5 miljoner kronor. (Tabell 37). Den största förändringen återfinns inom området rättsgenetik där ett underskott om 7,6 miljoner kronor redovisas.

Tabell 37. Utfall för RMV:s uppdragsfinansierade resultatområden 2019–2021 (tkr)

Verksamhet	Ack över- / under-skott t.o.m. 2019 ¹	Över-/ under-skott 2020	Budgeterade intäkter 2021 ¹	Intäkter 2021	Budgeterade kostnader 2021 ²	Kostnader 2021	Budgeterat resultat 2021 ¹	Resultat 2021	Utgående ack över- / under-skott 2021
Rättsgenetik	5 491	-6 245	15 000	10 634	19 500	18 227	-4 500	-7 593	-8 346
Rättskemi	10 079	5 765	76 000	75 620	77 000	74 650	-1 000	970	16 814
Rättsintyg	310	-1 007	29 600	25 394	28 000	24 569	1 600	825	128
Medicinsk åldersbedömning	2 316	-523	5 000	3 158	5 800	4 937	-800	-1 780	14
Totalt	18 196	-2 010	125 600	114 806	130 300	122 383	-4 700	-7 577	8 610

¹ Avrundningar har setts över och skiljer sig från tidigare årsredovisningar.

² Enligt regleringsbrev för 2021.

Till följd av pandemin har ärendeinflödet till den rättsgenetiska verksamheten minskat, vilket gett lägre intäkter. Kostnaderna har däremot inte varit möjliga att minska i motsvarande omfattning. Därutöver har ytterligare kostnader uppstått till följd av att ett verksamhetskritiskt it-system har moderniserats. Från och med 2022 övergår vissa ärenden som tidigare varit avgiftsfinansierade till att vara anslagsfinansierade. Det innebär att de delar av det ackumulerade underskottet som kan härledas till anslagsfinansierade ärenden, kommer att belasta Rättsmedicinalverkets anslag 2022 och därmed reducera det ackumulerade negativa resultatet inom avgiftsområdet.

Inom rättskemi har det ackumulerade överskottet ökat något. Varken intäkter eller kostnader har nått upp till budgeterade nivåer och anledningen är pandemirelaterad vilket beskrivs närmare i avsnittet om rättskemi tidigare i dokumentet. Vissa ärendetyper, såsom ärende från Kriminalvården, har ökat medan andra, till exempel polisärenden ringa narkotikabrott, har minskat. Inför 2022 har myndigheten sett över prissättningen och kommer att slopa förtursavgifterna som ett led i att minska de ackumulerade överskotten inom avgiftsområdet.

Antalet expedierade rättsintyg under 2021 har inte nått upp till den nivå som budgeten lades utifrån, detta trots fortsatta informationsinsatser riktade mot beställarna. Kostnaderna inom avgiftsområdet blev lägre än budgeterat eftersom forensiska dokumentationsläkare har anlitats i lägre utsträckning än vad som förutsetts. Resultatområdet har ett litet ackumulerat överskott och är i balans. Nästa år planeras ett större informationsprojekt i syfte att vända den nedåtgående trenden med sjunkande antal rättsintyg.

Inreseförbud till EU i kombination med andra pandemirelaterade restriktioner har sammantaget medfört att ärendenivåerna inom medicinsk åldersbedömning inte har nått upp till den volym som budgeten lades utifrån. Kostnaderna har inte varit möjliga att minska i samma utsträckning eftersom behovet av att utveckla och kvalitetssäkra bedömningsmetoden är fortsatt stort. Detta har gjort att det tidigare överskottet inom avgiftsområdet förbrukats.

4 Finansiell redovisning

4.1 Sammanställning över väsentliga uppgifter

Belopp i tkr	2021	2020	2019	2018	2017
Låneram hos Riksgäldskontoret					
- beviljad i regleringsbrevet	116 000	130 000	100 000	110 000	104 000
- utnyttjad	80 417	64 136	59 082	58 525	59 693
Kontokredit hos Riksgäldskontoret					
- beviljad i regleringsbrevet	21 000	21 000	21 000	21 000	20 000
- maximalt utnyttjad	0	0	0	0	0
Räntekonto hos Riksgäldskontoret					
- ränteintäkter	0	0	0	0	0
- räntekostnader	0	2	162	338	300
Avgiftsintäkter som disponeras					
- budget i regleringsbrevet	125 600	118 000	120 000	108 500	110 000
- utfall	119 755	127 402	127 941	119 910	162 916
Anslagskredit					
4:1:8 ap.1					
Rättsmedicinalverket					
- beviljad i regleringsbrevet	15 007	13 658	12 875	12 758	12 540
- utnyttjad kredit	0	0	10 675	0	0
Anslagsparande					
- 4:1:8 ap.1	15 116	3 849	0	11 371	17 782
Rättsmedicinalverket					
Personal under året					
- antalet årsarbetskrafter	488	469	459	439	428
- medelantalet anställda	530	521	508	483	467
Driftkostnader					
- Per årsarbetskraft	1 260	1 246	1 224	1 219	1 277
Kapitalförändring					
- balanserad kapitalförändring	16 187	18 196	18 273	23 681	10 935
- årets kapitalförändring	-7 577	-2 010	-77	-5 407	12 746

4.2 Resultaträkning

Belopp i tkr	2021	2020
VERKSAMHETENS INTÄKTER		
Intäkter av anslag (not 1)	498 982	469 373
Intäkter av avgifter och andra ersättningar (not 2)	119 755	127 402
Intäkter av bidrag (not 3)	5 676	4 115
Finansiella intäkter (not 4)	3	23
SUMMA	624 416	600 913
VERKSAMHETENS KOSTNADER		
Kostnader för personal (not 5)	-445 284	-419 945
Kostnader för lokaler	-75 560	-72 669
Övriga driftskostnader (not 6)	-94 054	-91 908
Finansiella kostnader (not 7)	-9	-12
Avskrivningar och nedskrivningar	-17 086	-18 388
Summa	-631 993	-602 923
VERKSAMHETSUTFALL	-7 577	-2 010
ÅRETS KAPITALFÖRÄNDRING (not 8)	-7 577	-2 010

4.3 Balansräkning

Belopp i tkr	2021-12-31	2020-12-31
TILLGÅNGAR		
IMMATERIELLA ANLÄGGNINGSTILLGÅNGAR		
Balanserade utgifter för utveckling (not 9)	9 842	2 555
Rättigheter och andra immateriella anläggningstillgångar (not 10)	1 139	2 140
	10 982	4 695
MATERIELLA ANLÄGGNINGSTILLGÅNGAR		
Förbättringsutgifter på annans fastighet (not 11)	21 815	14 947
Maskiner, inventarier, installationer m.m. (not 12)	51 383	43 289
Pågående nyanläggningar (not 13)	-	555
Förskott avseende materiella anläggningstillgångar (not 14)	-	2 570
	73 197	61 361
KORTFRISTIGA FORDRINGAR		
Kundfordringar	2 199	1 910
Fordringar hos andra myndigheter (not 15)	18 212	16 678
Övriga kortfristiga fordringar (not 16)	257	56
	20 668	18 644
PERIODAVGRÄNSNINGSPOSTER		
Förutbetalda kostnader (not 17)	21 441	21 944
Upplupna bidragsintäkter	77	-
	21 518	21 944
AVRÄKNING MED STATSVERKET		
Avräkning med statsverket (not 18)	-15 116	-3 849
	-15 116	-3 849
KASSA OCH BANK		
Behållning räntekonto i Riksgäldskontoret (not 19)	79 269	71 402
Kassa och bank	35	35
	79 304	71 437
SUMMA TILLGÅNGAR	190 555	174 231

Balansräkning forts.		
Belopp i tkr	2021-12-31	2020-12-31
KAPITAL OCH SKULDER		
MYNDIGHETSKAPITAL (not 20)		
Statskapital	545	525
Balanserad kapitalförändring (not 21)	16 187	18 196
Kapitalförändring enligt resultaträkningen (not 8)	-7 577	-2 010
	9 155	16 712
AVSÄTTNINGAR (not 22)		
Avsättningar för pensioner och liknande förpliktelser	1 267	1 361
Övriga avsättningar	6 146	5 689
	7 414	7 050
SKULDER M.M.		
Lån i Riksgäldskontoret (not 23)	80 417	64 136
Kortfristiga skulder till andra myndigheter (not 24)	13 829	12 166
Leverantörsskulder	15 908	13 586
Övriga kortfristiga skulder (not 25)	6 869	6 665
	117 023	96 553
PERIODAVGRÄNSNINGSPOSTER		
Upplupna kostnader (not 26)	55 965	51 287
Oförbrukade bidrag (not 27)	822	2 628
Övriga förutbetalda intäkter	176	-
	56 963	53 916
SUMMA KAPITAL OCH SKULDER	190 555	174 231

Ansvarsförbindelser:

Statliga garantier för lån och krediter – inga.

Övriga ansvarsförbindelser – inga.

4.4 Anslagsredovisning

Redovisning mot anslag Belopp i tkr							
Anslag	Ingående överförings- belopp	Årets tilldelning enligt reglerings- brev	Utnyttjad del av med- givet över- skridande	Indragning	Totalt disponibelt belopp	Utgifter	Utgående överförings- belopp
Utgiftsområde 4 Rättsmedicinalverket 1:8 Rättsmedicinalverket (Ramanslag)							
ap.1 Rättsmedicinal- verket	3 849	510 248	-	-	514 097	-498 982	15 116

Finansiella villkor

Myndigheten disponerar ett anslagssparande respektive anslagskredit om 15 307 kr (3 procent av årets tilldelning enligt regleringsbrev).

4.5 Tilläggsupplysningar

4.5.1 Redovisnings- och värderingsprinciper

Allmänt

Årsredovisningen är upprättad i enlighet med förordningen (2000:605) om årsredovisning och budgetunderlag. Rättsmedicinalverkets redovisning följer god redovisningssed såsom den kommer till uttryck i ESV:s föreskrifter och allmänna råd till 6 § förordningen (2000:606) om myndigheters bokföring.

Brytdag enligt föreskrifterna till 10 § förordningen (2000:606) om myndigheters bokföring är 2022-01-05.

I den finansiella redovisningen är beloppen avrundade till närmaste hela tusental kronor vilket kan medföra vissa summeringsdifferenser.

Anläggningstillgångar

Med anläggningstillgångar avser Rättsmedicinalverket en tillgång som är avsedd för stadigvarande bruk eller innehav, till exempel tekniska anläggningar, maskiner, inventarier och transportmedel. Tillgångens anskaffningsvärde ska uppgå till ett belopp av 23 tkr och ha en ekonomisk livslängd på minst tre år. För rättigheter och andra immateriella anläggningstillgångar ska anskaffningsvärdet uppgå till 100 tkr. För balanserade utgifter ska anskaffningsvärdet uppgå till 300 tkr.

I anskaffningsvärdet ingår kostnader för installation, transporter, tull och motsvarande. Tillämpad princip innebär att ett objekt som understiger det fastställda beloppet, men tillhör en fungerande enhet, läggs ihop med övriga objekt och betraktas som en tillgång. För inköp av möbler och inredning ska totalt belopp per inköpstillfälle överstiga 100 tkr, om varje objekt var för sig understiger 23 tkr, för att klassas som tillgång.

De olika tillgångarnas ekonomiska livslängd är klassade enligt följande:

Anläggningsgrupp	Avskrivningstid, år
Immateriella tillgångar	3–5
Förbättringsutgifter på annans fastighet	3–20
Maskiner och andra tekniska anläggningar	3–10
Datorer och kringutrustning	3–5
Transportmedel	3–10
Övriga inventarier	3–20
Konst	Ingen avskrivning

Rättsmedicinalverket har undantagit vissa typer av tillgångar från tillgångsredovisning. Det gäller inventarier som utsätts för hårt slitage och bedöms ha en livslängd understigande tre år såsom datorer, mobiltelefoner, arbetsstolar samt möbler till rättspsykiatriens vårdavdelningar.

Rättsmedicinalverket tillämpar planenlig linjär avskrivning.

Värdering av fordringar och skulder

Fordringar har tagits upp till det belopp de förväntas inflyta med. Skulder har värderats till nominellt belopp.

Periodavgränsningsposter

Som periodavgränsningspost bokförs belopp överstigande 50 tkr.

4.5.2 Sjukfrånvaro

Den totala sjukfrånvaron 2021 var 4,4 procent av den sammanlagda ordinarie arbetstiden, vilket är en minskning i jämförelse med 2020. Det är framför allt sjukfrånvaron för män som har minskat. Sjukfrånvaron för anställda i åldersgruppen 30–49 har också minskat liksom för åldersgruppen 50 år och äldre, samtidigt som sjukfrånvaron gällande anställda som är yngre än 30 år har ökat. En anledning till den totalt minskande sjukfrånvaron bedöms vara lägre grad av smittspridning av covid-19 men också ökade möjligheter till distansarbete, vilket medfört att vissa yrkesgrupper har haft möjlighet att arbeta hemifrån även vid mildare sjukdomssymptom. Kvinnor har fortsatt högre sjukfrånvaro än män, där skillnaden har ökat i jämförelse med 2020.

Sjukfrånvaro från sammanlagd ordinarie arbetstid (procent)

	2021	2020	2019
Total sjukfrånvaro	4,4	5,4	4,6
Andel långtidssjukfrånvaro (60 dagar eller mer) i förhållande till total sjukfrånvaro	45,7	45,7	58,9
Kvinnor	5,2	5,5	5,0
Män	2,9	5,2	3,8
Anställda yngre än 30 år	5,2	3,9	1,6
Anställda 30–49 år	3,9	5,0	4,2
Anställda 50 år och äldre	5,2	6,3	5,7

Redovisning av anställdas sjukfrånvaro enligt 7 kap. 3 § förordningen (2000:605) om årsredovisning och budgetunderlag.

4.5.3 Ersättningar och andra förmåner

Råds- och styrelseuppdrag i andra statliga myndigheter eller aktiebolag.

Ledande befattningshavare	Utbetald ersättning i kronor
Lars Werkström, GD, inga andra uppdrag	1 314 376

Insynsråd	Utbetald ersättning i kronor
Catarina Barketorp, Inga andra uppdrag	6 000
Måns Rosén, Inga andra uppdrag	6 000
Stefan Einhorn, Inga andra uppdrag	4 500
Lina Nordquist, Inga andra uppdrag	6 000
Hanna Karlström, Inga andra uppdrag	6 000
Carina Ödebrink, Ledamot i Kriminalvårdens insynsråd	6 000
Mikael Damsgaard, Inga andra uppdrag	6 000

4.6 Noter

Belopp i tkr

Not 1. Intäkter av anslag	2021	2020
Intäkter av anslag enligt resultaträkningen	498 982	469 373
Utgifter enligt anslagsredovisningen	498 982	469 748
Skillnad	0	-376

Skillnaden mellan intäkter av anslag i resultaträkningen och nettoutgifter i anslagsredovisningen förklaras av anslagsavräkning av uttagna semesterdagar intjänade t.o.m. 2008 enligt övergångsbestämmelsen till anslagsförordningen (2011:223). 2020 blev värdet på dagarna noll varför ingen avräkning har gjorts 2021.

Belopp i tkr

Not 2. Intäkter av avgifter och andra ersättningar	2021	2020
Intäkter enligt 4 § Avgiftsförordningen		
Konsulttjänster	4 021	4 047
Utbildning och konferenser	683	297
Uthyrning lokaler och utrustning	115	117
	4 819	4 461
Intäkter av uppdragsverksamhet		
Rättskemi	75 620	79 635
Rättsintyg	25 394	26 290
Rättsgenetik	10 634	12 753
Medicinsk åldersbedömning	3 158	4 043
	114 806	122 721
Övriga intäkter		
Reavinst vid försäljning av anläggningstillgångar	-	108
Icke statliga medel enligt 6 kap. 1 § Kapitalförsörjningsförordningen	-	1
Övriga intäkter	130	111
	130	221
Summa	119 755	127 402

Intäkter för samtliga uppdragsverksamheter har minskat jämfört med föregående år. För rättskemi, rättsgenetik och medicinsk åldersbedömning bedöms det vara en effekt av pandemin. För rättsintyg beror det på en lägre efterfrågan som inte är kopplad till pandemin.

Belopp i tkr

Not 3. Intäkter av bidrag	2021	2020
Statliga myndigheter	3 007	3 193
Sveriges kommuner och regioner (SKR)	2 530	922
Övriga organisationer	139	-
Summa	5 676	4 115

Av bidrag från statliga myndigheter avser 1 931 tkr medel från Kammarkollegiet för genomförandet av tre regeringsuppdrag.

Belopp i tkr

Not 4. Finansiella intäkter	2021	2020
Riksgäldskontoret – ränta på avistalån	-	3
SPV – ränteintäkter	-	12
Ränteintäkter på kundfordringar	3	8
Summa	3	23

Belopp i tkr

Not 5. Kostnader för personal	2021	2020
Lönekostnader, exklusive arbetsgivaravgifter, pensionspremier m.m	285 639	268 664
<i>Varav arvoden till insynsråd och arvoden till uppdragsgivare</i>	61	49
Arbetsgivaravgifter, pensionspremier och andra avgifter	155 703	146 426
Övriga kostnader för personal	3 942	4 806
Summa	445 284	419 945

Ökningen av kostnaderna förklaras främst av ett ökat antal årsarbetskrafter och höjda pensionspremier.

Belopp i tkr

Not 6. Övriga driftskostnader	2021	2020
Inköp av tjänster	55 683	53 257
Inköp av varor	35 467	36 345
Resekostnader	2 761	2 107
Övriga driftskostnader	143	200
Summa	94 054	91 908

Belopp i tkr

Not 7. Finansiella kostnader	2021	2020
Räntekonto i Riksgäldskontoret	-	2
Räntekostnader SPV	-	7
Övriga finansiella kostnader	9	3
Summa	9	12

Belopp i tkr

Not 8. Årets kapitalförändring	2021	2020
Årets resultat Rättsgenetik	-7 593	-6 245
Årets resultat Rättskemi	970	5 765
Årets resultat Rättsintyg	825	-1 007
Årets resultat Medicinsk åldersbedömning	-1 780	-523
Summa	-7 577	-2 010

Belopp i tkr

Not 9. Immateriella anläggningstillgångar, balanserade utgifter för utveckling	2021-12-31	2020-12-31
Anskaffning IB	2 555	-
Årets anskaffning	7 349	2 555
Anskaffningsvärde UB	9 904	2 555
Avskrivningar IB	-	-
Årets avskrivningar	-62	-
Avskrivningar UB	-62	0
Bokfört värde	9 842	2 555

Belopp i tkr

Not 10. Immateriella anläggningstillgångar, rättigheter och andra immateriella anläggningstillgångar	2021-12-31	2020-12-31
Anskaffning IB	11 104	11 104
Utrangering	-95	-
Anskaffningsvärde UB	11 009	11 104
Avskrivningar IB	-8 964	-7 760
Årets avskrivningar	-1 001	-1 204
Utrangering	95	-
Avskrivningar UB	-9 870	-8 964
Bokfört värde	1 139	2 140

Belopp i tkr

Not 11. Förbättringsutgifter på annans fastighet	2021-12-31	2020-12-31
Anskaffning IB	53 984	57 121
Årets anskaffning	9 747	2 776
Utrangering	-80	-
Omklassificering till maskiner, inventarier, installationer m.m.	-	-5 914
Anskaffningsvärde UB	63 651	53 984
Avskrivningar IB	-39 037	-35 287
Årets avskrivningar	-2 879	-3 750
Utrangering	80	-
Avskrivningar UB	-41 836	-39 037
Bokfört värde	21 815	14 947

Belopp i tkr

Not 12. Maskiner, inventarier, installationer m m	2021-12-31	2020-12-31
Anskaffning IB	157 464	147 499
Årets anskaffning	20 683	10 870
Årets överföring från pågående nyanläggningar	555	6 243
Omklassificering från maskiner, inventarier, installationer m.m.	-	5 914
Utrangering	-7 826	-13 061
Anskaffningsvärde UB	170 877	157 464
Avskrivningar IB	-114 176	-113 802
Årets avskrivningar	-13 144	-13 434
Utrangering	7 826	13 061
Avskrivningar UB	-119 494	-114 176
Bokfört värde	51 383	43 289

Belopp i tkr

Not 13. Pågående nyanläggningar	2021-12-31	2020-12-31
Anskaffning IB	555	6 243
Årets anskaffning	-	555
Årets överföring	-555	-6 243
Anskaffningsvärde UB	0	555
Bokfört värde	0	555

Belopp i tkr

Not 14. Förskott avseende materiella anläggningstillgångar	2021-12-31	2020-12-31
Anskaffning IB	2 570	-
Årets anskaffning	-	2 570
Årets överföring	-2 570	-
Anskaffningsvärde UB	0	2 570
Bokfört värde	0	2 570

Belopp i tkr

Not 15. Fordringar hos andra myndigheter	2021-12-31	2020-12-31
Kundfordringar	11 345	10 735
Momsfordringar	6 849	5 692
Övriga statliga fordringar	18	251
Summa	18 212	16 678

Belopp i tkr

Not 16. Övriga kortfristiga fordringar	2021-12-31	2020-12-31
Fordringar hos anställda	8	56
Fordringar hos leverantörer	249	-
Summa	257	56

Belopp i tkr

Not 17. Förutbetalda kostnader	2021-12-31	2020-12-31
Förutbetalda hyreskostnader	15 526	16 069
Förutbetalda kostnader avseende serviceavtal och licenser	5 076	5 080
Övriga förutbetalda kostnader	840	795
Summa	21 441	21 944

Belopp i tkr

Not 18. Avräkning med statsverket	2021-12-31	2020-12-31
ANSLAG I RÄNTEBÄRANDE FLÖDE		
Ingående balans	-3 849	10 675
Redovisat mot anslag 04:01:008 Rättsmedicinalverket	498 982	469 748
Anslagsmedel som tillförs räntekonto	-510 248	-484 273
Skulder avseende anslag i räntebärande flöde	-15 116	-3 849
FORDRAN AVSEENDE SEMESTERLÖNESKULD SOM INTE HAR REDOVISATS MOT ANSLAG		
Ingående balans	-	376
Redovisat mot anslag under året enligt undantagsregeln	-	-376
Fordran avseende semesterlöneskuld som inte har redovisats mot anslag	0	0
Summa	-15 116	-3 849

Belopp i tkr

Not 19. Behållning räntekonto i Riksgäldskontoret	2021-12-31	2020-12-31
Behållning räntekonto i Riksgäldskontoret	79 269	71 402
Beviljad kredit	21 000	21 000

Krediterna har inte utnyttjats under året.

Belopp i tkr

Not 20. Specifikation av myndighetskapitalet				
	Statskapital	Balanserad kapitalförändring avgiftsbelagd verksamhet	Kapitalförändring enligt resultaträkningen	Summa
Utgående balans 2020	525	18 196	-2 010	16 712
Ingående balans 2021	525	18 196	-2 010	16 712
Statskapital anläggningar	20	-	-	20
Föreg. års kapitalförändring	-	-2 010	2 010	-
Årets kapitalförändring	-	-	-7 577	-7 577
Summa årets förändring	20	-2 010	-5 568	-7 557
Utgående balans 2021	545	16 187	-7 577	9 155

Belopp i tkr

Not 21. Balanserad kapitalförändring	2021-12-31	2020-12-31
Ackumulerat resultat t.o.m. föregående räkenskapsår Rättsgenetik	-753	5 491
Ackumulerat resultat t.o.m. föregående räkenskapsår Rättskemi	15 844	10 079
Ackumulerat resultat t.o.m. föregående räkenskapsår Rättsintyg	-697	310
Ackumulerat resultat t.o.m. föregående räkenskapsår Medicinsk åldersbedömning	1 793	2 316
Summa	16 187	18 196

Belopp i tkr

Not 22. Avsättningar	2021-12-31	2020-12-31
Avsättningar för pensioner och liknande förpliktelser		
Ingående balans	1 361	1 880
Årets pensionskostnad	580	148
Årets pensionsutbetalningar	-674	-667
Utgående balans	1 267	1 361
Övriga avsättningar		
<i>Lokalt omställningsarbete</i>		
Ingående balans	5 689	5 072
Avsatt under året	851	798
Utbetalat under året	-394	-181
Utgående balans	6 146	5 689
Summa	7 414	7 050

Bedömning görs att 500 tkr kommer att förbrukas för lokalt omställningsarbete under kommande räkenskapsår.

Belopp i tkr

Not 23. Lån i Riksgäldskontoret	2021-12-31	2020-12-31
Ingående balans	64 136	59 082
Under året nyupptagna lån	33 352	25 761
Årets amorteringar	-17 071	-20 706
Summa	80 417	64 136
Låneram i regleringsbrevet	116 000	130 000

Avvikelsen mellan upptagna lån och det bokförda värdet av anläggningstillgångar är hänförliga till bokslutstransaktioner och ekonomiska händelser sent under året. Skillnaden justeras vid nästa lånetillfälle.

Belopp i tkr

Not 24. Kortfristiga skulder till andra myndigheter	2021-12-31	2020-12-31
Skatteverket, arbetsgivaravgifter	7 101	6 853
Leverantörsskulder mm till andra myndigheter	5 812	4 626
Skatteverket, momsskuld	916	686
Summa	13 829	12 166

Belopp i tkr

Not 25. Övriga kortfristiga skulder	2021-12-31	2020-12-31
Innehållen skatt för egen personal	6 861	6 664
Övrigt	8	-
Summa	6 869	6 664

Belopp i tkr

Not 26. Upplupna kostnader	2021-12-31	2020-12-31
Upplupen semesterlöneskuld inkl. sociala avgifter	36 792	33 851
Upplupen löneskuld inkl. sociala avgifter	14 180	15 063
Övrigt	4 992	2 373
Summa	55 965	51 287

Förändringen förklaras bland annat av att semesterlöneskulden har ökat vilket kan vara en effekt av minskat semesteruttag på grund av pandemin men också att antalet medarbetare har ökat.

Belopp i tkr

Not 27. Oförbrukade bidrag	2021-12-31	2020-12-31
Inomstatliga	719	-
Utomstatliga	103	2 628
Summa	822	2 628

Det utomstatliga oförbrukade bidraget består till största del av medel från Sveriges kommuner och regioner (SKR) för ett samarbete gällande vävnadsdonation.

Specifikation tillhörande not 27 (belopp i tkr)

Planerad förbrukning inom:					
Oförbrukade bidrag inomstatliga	2021-12-31	3 mån	3-12 mån	1-3 år	> 3 år
Regeringsuppdrag Kammarkollegiet	719	719	-	-	-
Summa	719	719	0	0	0

De oförbrukade bidragen kommer att betalas tillbaka till Kammarkollegiet senast den 31 mars 2022.

5 Tabell- och figurförteckningar

5.1.1 Tabellförteckning

Tabell 1.	Antal expedierade rättsgenetiska ärenden per beställare och ärendetyp	13
Tabell 2.	Handläggningstid för expedierade rättsgenetiska ärenden	13
Tabell 3.	Kostnad per ärende i kronor, avrundat till närmaste hundratal	14
Tabell 4.	Antal expedierade rättskemiska ärenden per ärendetyp	15
Tabell 5.	Antal expedierade rättskemiska ärenden uppdelat på kvinnor och män	16
Tabell 6.	Handläggningstid för expedierade rättskemiska ärenden	17
Tabell 7.	Handläggningstid för expedierade rättskemiska ärenden uppdelat på kvinnor och män	18
Tabell 8.	Måluppfyllelse, andel (%) rättskemiska ärenden som expedierats inom överenskommen tidsperiod	19
Tabell 9.	Kostnad per ärende i kronor, avrundat till närmaste hundratal	19
Tabell 10.	Antal expedierade utlåtanden efter rättsmedicinska undersökningar	23
Tabell 11.	Handläggningstid, för expedierade rättsmedicinska obduktioner, uppdelat på kvinnor och män, mord och dråp samt trafikhandlingar	26
Tabell 12.	Antal expedierade rättsintyg uppdelat på kroppsundersökningar respektive yttranden	28
Tabell 13.	Handläggningstid för expedierade rättsintyg, kroppsundersökningar respektive yttranden	29
Tabell 14.	Handläggningstid för expedierade rättsintyg, kroppsundersökningar respektive yttranden uppdelat på kvinnor och män	30
Tabell 15.	Antal expedierade tandidentifieringar och handläggningstider	31
Tabell 16.	Antal inkomna begäran samt antal expedierade utlåtanden gällande medicinska åldersbedömningar i asylärenden	31
Tabell 17.	Antal inkomna begäran samt antal expedierade utlåtanden gällande medicinska åldersbedömningar i brottmål	32
Tabell 18.	Fördelning (antal) av möjliga svar i rättsmedicinska utlåtanden om ålder som utfärdats i asylärenden för män/pojkar	32
Tabell 19.	Fördelning (antal) av möjliga svar i rättsmedicinska utlåtanden om ålder som utfärdats i asylärenden för kvinnor/flickor	33
Tabell 20.	Handläggningstid för medicinska åldersbedömningar i	

	asylärenden	33
Tabell 21.	Handläggningstid för medicinska åldersbedömningar i brottmål	34
Tabell 22.	Kostnad per ärende i kronor, avrundat till närmaste hundratal	36
Tabell 23.	Antal expedierade utlåtanden efter rättspsykiatriska undersökningar (RPU), uppdelat på häktade och på fri fot, samt kvinnor och män	39
Tabell 24.	Antal och andel (%) rättspsykiatriska undersökningar där lagstadgad tidsgräns för överföring till undersökningsenhet har överskridits	40
Tabell 25.	Antal och andel (%) rättspsykiatriska undersökningar med anstånd	42
Tabell 26.	Handläggningstid RPU, uppdelat på häktade och på fri fot, samt uppdelat på kvinnor och män	43
Tabell 27.	Antal och andel rättspsykiatriska undersökningar med förfrågningar från domstolarna	44
Tabell 28.	Antal och andel rättspsykiatriska undersökningar med bedömning av en allvarlig psykisk störning i expedierade utlåtanden	44
Tabell 29.	Antal expedierade § 7-intyg, uppdelat på kvinnor och män, uppdelat på häktade och personer på fri fot, respektive uppdelat på ordinära § 7-intyg och § 7-intyg vård	46
Tabell 30.	Handläggningstid § 7-intyg, uppdelat på häktade personer och personer på fri fot, respektive uppdelat på kvinnor och män	47
Tabell 31.	Antal expedierade riskutredningar och handläggningstider	48
Tabell 32.	Antal rapporter om hot- och våldsincidenter vid de rättspsykiatriska undersökningsenheterna	49
Tabell 33.	Kostnad per ärende i kronor, avrundat till närmaste hundratal	50
Tabell 34.	Redovisning av kostnader per verksamhetsområde (andel i procent) ^{1,2}	55
Tabell 35.	Redovisning av anslagsintäkter per verksamhetsområde (andel i procent) ^{1,2}	55
Tabell 36.	Redovisning av intäkter exklusive anslagsintäkter per verksamhetsområde (andel i procent) ^{1,2}	56
Tabell 37.	Utfall för RMV:s uppdragsfinansierade resultatområden 2019–2021 (tkr)	56

5.1.2 Figurförteckning

Figur 1.	Antal expedierade rättskemiska ärenden till Polismyndigheten	16
Figur 2.	Antal utförda rättsmedicinska obduktioner	22
Figur 3.	Antal expedierade utlåtanden efter rättsmedicinska obduktioner uppdelat på kvinnor och män	23

Figur 4.	Dödssätt – antal och andel av samtliga expedierade rättsmedicinska obduktioner	24
Figur 5.	Dödssätt – antal och andel av samtliga expedierade rättsmedicinska obduktioner uppdelat på kvinnor och män	25
Figur 6.	Antal expedierade rättsintyg	27
Figur 7.	Antal expedierade rättsintyg avseende gärningspersoner respektive målsägande, uppdelat på kvinnor och män	29
Figur 8.	Antal donationsärenden och antal tillvaratagna vävnader	36
Figur 9.	Antal expedierade utlåtanden efter rättspsykiatriska undersökningar, uppdelat på män och kvinnor	39
Figur 10.	Genomsnittlig beläggning per månad på vistelseavdelningen vid undersökningsenheten i Göteborg	41
Figur 11.	Genomsnittlig beläggning per månad på vistelseavdelningen vid undersökningsenheten i Stockholm	41
Figur 12.	Antal expedierade § 7-intyg, andel § 7-intyg med förslag om RPU samt andel RPU:er där den undersökta personen bedömdes ha en APS vid gärningen	47

6 Årsredovisningens undertecknande

Jag intygar att årsredovisningen ger en rättvisande bild av verksamhetens resultat samt av kostnader, intäkter och myndighetens ekonomiska ställning.

Stockholm den 18 februari 2022

Lars Werkström

GENERALDIREKTÖR